ทางสายตรง

เล่ม ๕

義

'อี้' มงคลธรรมข้อที่ ๖ ของจีนโบราณ

เจือจันทน์ อัชพรรณ
เรียบเรียง

อันความกรุณาปรานี
จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน
เป็นสิ่งดีสองชั้นพลันปลื้มใจ
แห่งผู้ให้และผู้รับสมถวิล
เป็นกำลังเลิศพลังอื่นทั้งสิ้น
เจ้าแผ่นดินผู้ทรงพระกรุณา
ฯลฯ

- พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖-

สารบัญ

	หน้า
(๑) 'อี้' *ที่ให้ผลในยามยาก*	๗
(๒) 'อี้' *เป็นธรรมมีอุปการะมาก*	๑๓
(๓) 'อี้' *ในความเป็นเพื่อน*	๑๘
(๔) 'อี้' *ก็มีในใจโจร*	๒๓
(๕) 'อี้' *ในมุมอับ*	๒๕
(๖) 'อี้' *ระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง*	๒๙
(๗) 'อี้' *ที่อยู่ต่อหน้าความตาย*	๓๑
(๘) 'อี้' *มีในผู้หนึ่ง ทำให้อีกผู้หนึ่งกลับใจได้*	๓๔
เล่าต่อสู่ท่านผู้อ่าน	๓๙
รายนามผู้มีจิตศรัทธาสมทบทุนพิมพ์หนังสือ	๖๓
ผู้ร่วมสร้างหนังสือ 'ทางสายตรง เล่ม ๕'	๖๔

‘อี้’ มงคลธรรมข้อที่ ๖ ของจีนโบราณ

การผดุงความบริสุทธิ์ยุติธรรม ความกล้าหาญที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น การเสียสละเพื่อความถูกต้องและความสงบสุขของสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ทุกข์ยากโดยไม่หวังการตอบแทนให้กับตนเอง การยอมลำบากทั้งกายและใจ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมือง และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ศีลธรรม ระเบียบวินัย กฎหมาย และต่อโลกทั้งหมด อันหมายรวมทั้งวัตถุ สัตว์ บุคคล เรา เขา นั่นเอง

ทั้งหมดนี้ เป็นความหมายของมงคลธรรม ‘อี้’ ซึ่งเป็นยารักษาโรคทางใจขนานที่ ๖ ผู้มีมงคลธรรมข้อนี้ ย่อมไม่บังเกิดอาการอิจฉา ริษยา อาฆาตมาดร้าย ไม่เบียดเบียนทำลายความสงบสุขของผู้ใด ไม่คิดโค่นล้างความเจริญรุ่งเรืองของผู้ใด ยึดมั่นในหลักการที่จะดำเนินชีวิตไปในทางสายตรง มุ่งมั่นแต่จะอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชาติ

บ้านเมือง และโลก จึงมีแต่คิดจะ 'ให้' และ 'ให้' เท่านั้น

จำได้ว่า เมื่อเคนเนดี้รับตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ ๓๕ ของอเมริกา (ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๖๓) ได้กล่าวว่า 'จงอย่าถามว่าประเทศนี้ให้อะไรแก่ท่าน จงถามว่า ท่านให้อะไรแก่ประเทศนี้บ้าง'

คนไทยเราโชคดีกว่า เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทุกคน ทรง 'ให้' เสียเอง และทรง 'ให้' เท่านั้น ตลอดเวลาอันยาวนานถึง ๔ ทศวรรษมาแล้ว

ขอจารึกไว้ ณ ที่นี้ด้วยความภาคภูมิใจว่า มงคลธรรม 'อี้' ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้ ล้วนมีอยู่แล้วในพระราชจริยาวัตรของพระองค์อย่างเหลือล้น

ทางสายตรงเล่มนี้ ถือเป็นฉบับพิเศษ ที่ได้มีโอกาสแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในอภิลักขิตสมัยอันเป็นมหามงคลแห่งวันครบ ๖๐ พระชันษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระภูมิพลมหาราชผู้ทรงเป็น 'มหาราช' พระองค์เดียวในโลก ที่มิได้ทรงช่วงชิงหรือรบราฆ่าฟันสิ่งไรกับใครมาเสริมความยิ่งใหญ่ แต่ทรงเป็น 'มหาราช' ด้วยน้ำพระทัยอันใหญ่ยิ่งที่ทรงครองใจคนไทยทั้งประเทศด้วยทศพิธราชธรรมอย่างแท้จริง โดยไม่ทรงหวังการตอบแทนใด ๆ นอกจากทรงชื่นพระทัยในผลดี ที่คนไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก

พระปรีชาสามารถ หยาดพระเสโท ความวิริยะอุตสาหะอีกทั้งเวลาเกือบจะทั้งหมดของพระองค์ และทรงพอพระทัยยิ่ง หากคนไทยรวมใจกันทั้งชาติทำตนเป็นผู้ 'ให้'เจริญรอยตามพระยุคลบาท

เราทั้งหลายโชคดี ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานเฉลิมฉลองที่ไม่เคยใหญ่ยิ่งและยิ่งใหญ่เช่นนี้มาก่อน ตั้งแต่มีชาติไทยมา

ด้วยความตื้นตัน ซาบซึ้ง ในน้ำพระทัยของพระองค์เป็นล้นพ้น จึงกราบถวายบังคมทูลได้เพียงประโยคเดียวก่อนที่ลำคอจะตีบตัน คือ

'ขอจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน'

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

คณะผู้จัดทำและผู้ร่วมทุน 'ทางสายตรง'

๕ ธันวาคม ๒๕๓๐

มงคลธรรมแห่งชีวิตของจีนโบราณ ๑๐ ประการ

เซี่ยว	*ความกตัญญูกตเวที*
ตี้	*ความรักระหว่างสายเลือด*
จง	*ความจงรักภักดี*
ซิ่น	*ความมีสัจจะ*
หลี่	*ความมีระเบียบและสัมมาคารวะ*
อี้	*ความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อผู้อื่น*
เหลี่ยน	*ความสันโดษ*
ฉื่อ	*ความมีหิริโอตัปปะ*
เหยิน	*ความมีพรหมวิหารสี่*
จื้อ	*ความมีปัญญา*

มงคลธรรมข้อที่ ๖ ของจีนโบราณ

‘อี้’

(๑) ‘อี้’ ที่ให้ผลในยามยาก

ในแคว้นฉี มีเสนาบดีที่มีเชื้อสายพระญาติพระวงศ์คนหนึ่ง มีนามว่า เมิ่งฉางจวิน เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง เลี้ยงคนไว้ในบ้านถึงสามพันคน ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน

อยู่มาวันหนึ่ง มีชายยากจนผู้หนึ่ง มีนามว่า เฝิงเซวียน ได้ขอร้องให้ผู้ที่รู้จักกับเมิ่งฉางจวินพาตนมาฝากเป็นลูกน้องด้วยคนหนึ่ง เมิ่งฉางจวินสัมภาษณ์ว่า

‘ท่านชอบอะไรเป็นพิเศษบ้างไหม’

‘ข้าพเจ้าไม่ชอบอะไรเป็นพิเศษเลย’ เฝิงเซวียนตอบ

‘ถ้าเช่นนั้น ท่านมีความสามารถอะไรบ้าง’ เมิ่งฉางจวินถามอีก

‘ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่มีความสามารถอะไรเลย’ เฝิงเซวียนตอบอย่างถ่อมตน

เมิ่งฉางจวินหัวเราะ ด้วยเห็นแก่หน้าผู้ฝาก จึงรับไว้อย่างเสียไม่ได้ ลูกน้องเห็นเจ้านายไม่ค่อยสนใจ ก็ไม่สนใจตามเจ้านายไปด้วยเป็นธรรมดา

อยู่มาวันหนึ่ง เฝิงเซวียนยืนพิงเสา มือเคาะด้ามกระบี่ให้จังหวะเพลงว่า

'เจ้ากระบี่ด้ามยาวของข้าเอ๋ย ข้าจะพาเจ้ากลับบ้านเสียทีดีไหม อยู่ไปก็กินแต่ผัก ยังไม่เคยเห็นปลาแม้สักตัวเดียว'

ลูกน้องรายงานเจ้านาย เมิ่งฉางจวินจึงสั่งให้ลูกน้องเลี้ยงดูเฉกเช่นผู้อาศัยอื่น ๆ

เฝิงเซวียนเมื่อมีกุ้งหอยปูปลาหมูเห็ดเป็ดไก่รับประทานแล้ว สงบอยู่พักหนึ่ง ก็พิงเสาเคาะด้ามกระบี่ร้องเพลงอีกว่า

'เจ้ากระบี่ด้ามยาวของข้าเอ๋ย ข้าจะพาเจ้ากลับบ้านเสียทีจะดีไหม อยู่ไปก็ไม่มีรถจะนั่งเลยหนอ'

ลูกน้องต่างหัวเราะเยาะผู้ที่ไม่รู้จักพอ แต่เมิ่งฉางจวินเป็นคนใจกว้างขวาง สั่งให้ลูกน้องจัดรถให้นั่งตามประสงค์

เฝิงเซวียนนั่งรถเที่ยวเล่นและแวะไปหาเพื่อน เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า เมิ่งฉางจวินได้ให้เกียรติเลี้ยงดูตนเป็นอย่างดีเยี่ยงคนอื่น ๆ แล้ว

เงียบไปไม่นาน เสียงเพลงของเฝิงเซวียนก็กังวานขึ้นอีกเป็นวาระที่สาม คราวนี้ปรับทุกข์กับกระบี่ว่า

'ห่วงบ้านเหลือเกิน'

ลูกน้องเมิ่งฉางจวินเกลียดความไม่เจียมตัวของเฝิงเซวียน จึงนำความมาฟ้องเจ้านายตามเคย แต่เมิ่งฉางจวินกลับเรียกเฝิงเซวียนมาหาและถามว่า

'ที่บ้านของท่านยังมีบิดามารดาอยู่หรือ'

เฝิงเซวียนตอบอย่างเศร้า ๆ ว่า

'ข้าพเจ้ามีมารดาที่ชรามาก'

เมิ่งฉางจวินจึงให้คนนำเงินและเครื่องอุปโภคที่เหมาะสำหรับผู้ชรา ไปมอบให้มารดาของเฝิงเซวียนและสั่งให้คอยดูแลทุกข์สุขด้วย

ต่อแต่นั้นมา เฝิงเซวียนก็ไม่ร้องเพลงอีกเลย

ครั้นถึงกำหนดที่เมิ่งฉางจวินต้องส่งคนไปเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ เก็บค่าเช่านาประจำปี ได้ประกาศหาผู้สมัครไปทำงานนี้ เฝิงเซวียนจึงขออาสาไปจัดการให้ เมิ่งฉางจวินพอใจมาก จึงมอบเอกสารทั้งหมดให้ไป

เฝิงเซวียนคำนับลาและเรียนถามว่า

'เมื่อข้าพเจ้าจัดการเก็บเงินมาเรียบร้อยแล้ว ท่านต้องการจะให้ข้าพเจ้าซื้ออะไรกลับมาด้วยหรือไม่'

เมิ่งฉางจวินนึกไม่ออกว่าตนต้องการอะไร จึงบอกให้เฝิงเซวียนไปดูเอาเองว่าในบ้านขาดเหลืออะไรบ้าง ซื้ออย่าง

นั้นมาก็แล้วกัน

เฝิงเซวียนจึงออกเดินทางไปเมืองเซวีย ซึ่งเป็นเมืองที่ได้รับพระราชทานตามระบบศักดินาในสมัยนั้น เมื่อไปถึงเฝิงเซวียนก็ป่าวประกาศให้ชาวบ้านนำหลักฐานการกู้ยืมเงินและสัญญาเช่านามาแสดงเมื่อเทียบกับต้นฉบับที่นำมาด้วย ตรวจดูเป็นที่ถูกต้องแล้วก็นำมากองไว้บนดิน จัดการเผาไฟจนมอดเป็นเถ้าถ่านหมดทั้งต้นฉบับและสำเนา แล้วร้องบอกชาวบ้านว่า

'เมิ่งฉางจวินมีความเห็นอกเห็นใจชาวบ้านทั้งหลายที่ยากจน จึงยกหนี้ทั้งหมดให้ ต่อไปขอให้ทุกคนขยันหมั่นเพียรซื่อสัตย์สุจริต ทำมาหากินให้มีหลักฐานมั่นคง โดยทั่วหน้ากันเสียที'

ชาวบ้านตกตะลึงในความเมตตากรุณาของเมิ่งฉางจวินที่ไม่นึกฝัน ดุจฝนหล่นมาเอง ต่างพากันคุกเข่าลงกราบไหว้ขอบคุณตัวแทนของเมิ่งฉางจวินด้วยความตื้นตันและซาบซึ้งใจเป็นยิ่งนัก

เฝิงเซวียนกลับมารายงานตัวอย่างรวดเร็วเกินคาด ยังความประหลาดใจแก่เมิ่งฉางจวินเป็นอย่างยิ่ง จึงถามว่า

'ท่านซื้ออะไรกลับมาด้วยหรือเปล่า'

เฝิงเซวียนตอบว่า

'ท่านให้ข้าพเจ้าซื้อในสิ่งที่ท่านยังไม่มี ข้าพเจ้ามาคิด

คำนึงดู เพชรนิลจินดาของท่านมีมากมาย ช้างม้าวัวควายมีอยู่เต็มคอกไปหมด แม้สาวงาม ท่านก็มีจนนับไม่ถ้วน ท่านขาดอยู่สิ่งเดียวคือ ‘อี้’ ข้าพเจ้าจึงซื้อ ‘อี้’ มาด้วย’

เมิ่งฉางจวินแปลกใจยิ่งขึ้น ถามว่า

‘อี้’ นั้นซื้อกันได้ฉันใด

เฝิงเซวียนตอบว่า

‘กระต่ายนั้นมีโพรงเป็นที่อยู่ถึงสามโพรง แต่ท่านมีเมืองเล็ก ๆ นี้อยู่เพียงเมืองเดียว หากท่านไม่ทำนุบำรุงพลเมืองของท่านราวกับบุตรของท่านเอง แต่กลับรีดนาทาเร้นอย่างไม่มีน้ำใจ พลเมืองจะรักท่าน สรรเสริญท่าน และตายเพื่อท่านได้อย่างไร’

ว่าแล้วก็เล่าการเผาเอกสารต่าง ๆ ให้ฟังโดยละเอียด รวมทั้งเหตุการณ์ระทึกใจในการแซ่ซร้องสาธุการของชาวเมืองด้วย แต่เมิ่งฉางจวินหาพอใจไม่ พยักหน้าให้เฝิงเซวียนไปพักผ่อนได้

รุ่งขึ้นอีกปีหนึ่ง มีการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ เจ้าผู้ครองแคว้นฉีองค์ใหม่รับสั่งกับเมิ่งฉางจวินว่า

‘เราไม่อาจที่จะใช้ขุนนางผู้ใหญ่ของเสด็จพ่อได้’

เมื่อถูกไล่ออกจากราชการอย่างตรงไปตรงมาเช่นนี้ เมิ่ง

ฉางจวินจึงต้องเดินทางกลับไปเมืองเซวียพร้อมด้วยเฝิงเซวียน และลูกน้อง รอนแรมไปไม่ถึงครึ่งทาง ชาวบ้านต่างอุ้มลูกจูงหลาน ประคองผู้เฒ่าทั้งหลายคุกเข่าอยู่เนืองแน่นทั้งสองข้างทาง ต่างเดินทางมาคอยต้อนรับเมิ่งฉางจวินอยู่ล่วงหน้าถึงหนึ่งวันเต็ม เมื่อเห็นเกี้ยวของเมิ่งฉางจวินมาถึง ต่างก็เปล่งเสียงต้อนรับด้วยความยินดีปรีดาดังก้องไปหมด

เมิ่งฉางจวินจึงหันมาพูดกับเฝิงเซวียนด้วยความตื้นตันใจว่า

'วันที่ท่านบอกว่าซื้อ 'อี้' มาฝากข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าเพิ่งเข้าใจความหมายในวันนี้เอง ช่างประทับใจเหลือเกิน'

'อี้' ถือการให้และการเสียสละ เป็นมงคลอย่างหนึ่ง

การให้ด้วยปัญญาทำให้ไม่เกิดการตระหนี่

ผู้เสียสละย่อมไม่เห็นแก่ตัว ไม่กลัวตายและไม่ต้องการผลตอบแทน แต่ผู้รับย่อมซาบซึ้ง ซึ่งคุณค่าของการให้จะตีเป็นราคามิได้

'อี้' จึงเป็นธรรมที่แสดงออกซึ่งน้ำใจไมตรี โลกจะน่าอยู่ยิ่งนัก เมื่อต่างก็มีน้ำใจต่อกันและกัน

'เมตตาธรรมค้ำจุนโลก' พุทธพจน์นี้ช่างซึ้งใจอยู่เสมอ

(๒) 'อี้' เป็นธรรมมีอุปการะมาก

เมื่อครั้งชาวจีนตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์หยวน (ค.ศ. ๑๒๗๑-๑๓๖๘) มีครอบครัวที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือนอยู่ครอบครัวหนึ่ง ชื่อตระกูลเจิ้ง

ความพิเศษสุดก็คือ เป็นครอบครัวที่สืบทอดกันมาถึงสิบสามชั่วอายุคน มีลูกหลานสามพันคนอยู่ร่วมกันมาโดยไม่เคยแตกแยกกันเลย ผู้นำของครอบครัวคือญาติผู้ใหญ่ที่มีอายุสูงสุด ที่ทุกคนต้องเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

บรรพชนของตระกูลนี้ ได้ให้ชื่อบ้านนี้ไว้ว่า 'อี้เหมิน'

หมายถึงผู้ที่จะมีชีวิตอยู่ภายในประตูแห่งคุณธรรมนี้ จักต้องอยู่รวมกันอย่างมีน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน มีความเที่ยงธรรมและกล้าที่จะเสียสละแม้ชีวิตเพื่อความถูกต้อง ทุกคนเคารพในระเบียบวินัยของตระกูล คิดถึงผู้อื่นก่อนที่จะคิดถึงตนเอง ต่างมีความรับผิดชอบต่อกันและกันอย่างเคร่งครัด

เงินเดือนของแต่ละครอบครัวย่อย ๆ ได้รับเท่ากันหมด ทุกฤดูกาลทุกคนจะได้รับแจกเสื้อผ้าหนาบางเหมือนกันหมด ลูกหลานของครอบครัวย่อย ๆ รายใดได้เป็นขุนนาง แม้จะอยู่ในตำแหน่งใหญ่โตเพียงไร เมื่อกลับเข้ามาในบ้าน 'อี้เหมิน' แล้ว จะพกพาความเป็นขุนนางเข้ามาด้วยไม่ได้ ต้องวางตนเหมือนเดิมที่ยังมิได้ถูกใส่หัวโขน

สิ่งที่เป็นหลักใจของบ้าน 'อี้เหมิน' ก็คือศาลาบรรพชน

ทุกคนต้องตื่นเช้าในเวลาเดียวกัน เมื่อได้ยินเสียงระฆังจะต้องรีบตรงไปรวมกันที่ศาลาบรรพชนโดยเร็วที่สุด เพื่อกราบไหว้บูชาบรรพชนโดยพร้อมเพรียงกัน ซึ่งถือเป็นกิจวัตรประจำวันที่สำคัญยิ่งยวดใครจะฝ่าฝืนมิได้ เหมือนการทำวัตรเช้า-เย็นของภิกษุฉะนั้น

ผู้หนึ่งผู้ใดทำความผิด ก็ต้องเรียกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน ณ ศาลาบรรพชนนี้ เพื่อฟังคำตัดสินของผู้นำที่จะกล่าวต่อหน้าที่บูชาบรรพชน คำตัดสินจะโต้แย้งมิได้ ต้องปฏิบัติตามด้วยดี

ความดีย่อมฟุ้งไปไกล ครอบครัว 'อี้เหมิน' จึงเป็นที่ยกย่องกล่าวขวัญและนำไปเป็นตัวอย่างกันทั่วไป จนความทราบถึงฮ่องเต้ต้นราชวงศ์หมิง ผู้ขับไล่ราชวงศ์หยวนออกไปจากประเทศจีนได้สำเร็จและสถาปนาราชวงศ์หมิงขึ้น มีพระนาม

ว่า พระเจ้าหมิงไท่จู่ ซึ่งเสวยราชสมบัตินานถึง ๓๑ ปี (ค.ศ. ๑๓๖๘-๑๓๙๘) พระองค์ได้โปรดเกล้าให้หัวหน้าครอบครัว 'อี้เหมิน' เข้าเฝ้า มีรับสั่งถามว่า

'ทำอย่างไรท่านจึงปกครองลูกหลานสามพันคนได้โดยราบรื่น'

ได้รับคำตอบว่า

'ทุกคนปฏิบัติตนตามกฎที่บรรพชนตั้งไว้อย่างเคร่งครัด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแม้ในข้อปลีกย่อย และไม่ฟังเสียงหญิงผู้เป็นภรรยา ในบ้านจึงไม่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งผิดใจกัน'

พระเจ้าหมิงไท่จู่ทรงพอพระทัยยิ่งนัก ได้พระราชทานป้ายเกียรติคุณสำหรับแขวนไว้หน้าประตูบ้านให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ชนทั่วไป มีคำสดุดีจารึกบนป้ายว่า

'ครอบครัวที่หนึ่งในแผ่นดิน'

ครั้นถึงรัชสมัยพระเจ้าหมิงเอว่ยตี้ (ค.ศ.๑๓๙๙-๑๔๐๒) โปรดเกล้าให้ผู้แทนพระองค์นำลูกสาลี่สองผลไปพระราชทานแก่สมาชิกทุกคนในตระกูลนี้ และให้เฝ้าดูว่า ครอบครัวที่มีสมาชิกถึงสามพันคนนี้ จะจัดการกับลูกสาลี่อย่างไร จึงจะได้รับพระราชทานสาลี่ได้ทั่วถ้วนทุกคนไป

เมื่อผู้นำของบ้าน 'อี้เหมิน' เรียกประชุมลูกหลานสามพันคนมาพร้อมเพรียงกันแล้ว ก็คุกเข่ารับลูกสาลี่พระราชทานทั้งสองผล แบ่งให้ผู้ประกอบพิธีคนละผล พิธีกรก็นำลูกสาลี่ทูนเหนือศีรษะเดินไปยังโอ่งใหญ่ที่ตั้งไว้หน้าที่บูชาบรรพชน แต่ละโอ่งมีหินพาดอยู่ปากโอ่งหนึ่งแผ่น ผู้ประกอบพิธีทำการฝนลูกสาลี่กับหิน น้ำในลูกสาลี่และเนื้อที่ละเอียดแล้ว ก็ไหลลงไปในแต่ละโอ่งจนหมดทั้งสองลูก เมื่อทำการคนให้เข้ากันดีกับน้ำในโอ่งแล้ว ก็จะมีผู้ทำหน้าที่ตักน้ำสาลี่พระราชทานใส่ถ้วย แจกให้ทุกคนดื่มกันคนละถ้วยโดยทั่วหน้ากัน เมื่อเสร็จพิธีรับพระราชทานลูกสาลี่แล้ว ก็คุกเข่าลงถวายพระพรโดยพร้อมเพรียงกัน

ทำให้คิดถึงสมัยพุทธกาล แคว้นลิจฉวีมีความเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะเจ้าลิจฉวีทุกพระองค์อีกทั้งเสนาอำมาตย์ทั้งหลายต่างมีการประชุมปรึกษาราชกิจกันอยู่เนือง ๆ และสม่ำเสมอ เมื่อถึงเวลาเปิดการประชุม ทุกคนก็มาประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน เมื่อเลิกประชุมก็ออกจากที่ประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ต่อมา เมื่อเจ้าลิจฉวีเกิดแตกแยกกัน การประชุมก็ดี การเลิกประชุมก็ดี ไม่กระทำกันเนือง ๆ ไม่กระทำกันสม่ำเสมอ ไม่ประชุมพร้อมเพรียงกัน และเลิกประชุมก็ไม่พร้อมเพรียงกัน เป็นเหตุให้แคว้นลิจฉวีเสื่อมจากความเจริญอย่างน่าใจหาย

ความพร้อมเพรียงกันจึงเป็นคุณธรรมอันล้ำเลิศสำหรับทุกคนที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อความอยู่รอดของชาติบ้านเมือง 'อี้' จึงเป็นคุณธรรมที่มีอุปการะมาก

สะพานเชื่อมฝั่ง ความพร้อมเพรียงเชื่อมพลัง

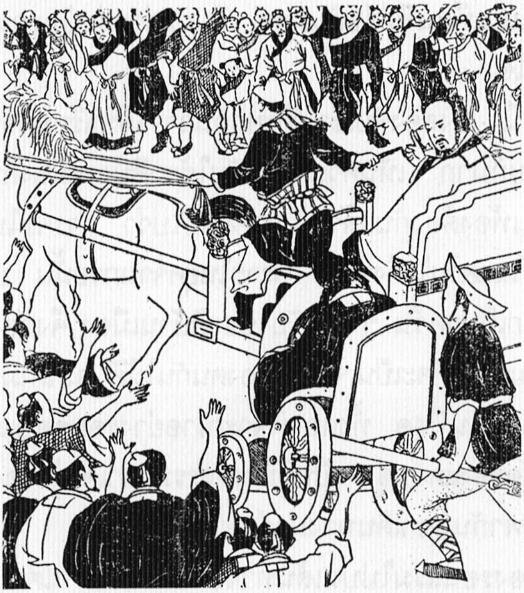

(๓) 'อี้' ในความเป็นเพื่อน

ในยุคจ้านกว๋อ (ก่อนค.ศ. ๔๗๕-๒๒๑) มีชาวแคว้นเอี้ยนสองคน เป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาก มีนามว่าจว่อป๋อถาว และเอี๋ยงเจี่ยวไอ

วันหนึ่ง ทั้งสองจับเข่าปรึกษากันว่า ได้ร่ำเรียนวิชาความรู้มาด้วยกันก็มาก เห็นควรจะเข้ารับใช้ชาติบ้านเมืองกันเสียที ทั้งสองเห็นพ้องต้องกันแล้ว ก็นั่งคิดต่อไปว่า ควรจะไปสมัครรับราชการในแคว้นใดจึงจะดี เพราะในยุคจ้านกว๋อนั้น ประเทศจีนแตกแยกเป็นแคว้น ๆ การรับใช้ชาติบ้านเมือง จึงต้องคำนึงถึงคุณธรรมของผู้ที่จะเป็นเจ้านายของตนกันให้ดี จะได้ไม่ลำบากในภายหลัง ในที่สุด ทั้งสองพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเห็นว่า เจ้าผู้ครองแคว้นฉู่ เป็นผู้มีคุณธรรมกว่าเจ้าผู้ครองแคว้นอื่น ๆ จึงพากันออกเดินทางมุ่งสู่แคว้นฉู่ทันที

ทั้งสองรอนแรมไปบนเส้นทางอันยาวไกล แต่ละแคว้น

ย่อมมีดินฟ้าอากาศและอุณหภูมิแตกต่างกัน คนหนุ่มทั้งสองคงจะมิได้คำนึงถึงปัญหานี้มาก่อน จึงต้องผจญกับฝนที่กระหน่ำในบางเวลาบ้าง หิมะที่ตกหนักจนหนาวเหน็บทำให้อ่อนแรงบ้าง เสบียงกรังก็ร่อยหรอจวนจะหมดลง เสื้อผ้าที่มีอยู่ก็ไม่สามารถต่อต้านกับความหนาวได้เพียงพอ ต่างก็เดินไปพลางปรับทุกข์กันไปว่า เมื่อยังไม่พบหมู่บ้าน จะทนหนาวไปได้อีกนานเท่าใด ในที่สุด จว่อป๋อถาวจึงตัดสินใจ พูดกับเพื่อนอย่างหนักแน่นว่า

'เพื่อนเอ๋ย ตั้งแต่เราเรียนหนังสือมาด้วยกัน เพื่อนเรียนเก่งกว่าเรามากนัก อย่ากระนั้นเลย เพื่อนจงเดินทางไปแต่ผู้เดียวเถิด ขอให้หนึ่งในเราสองคนสมความมุ่งหวังก็พอใจแล้ว อย่าต้องตายไปพร้อมกันทั้งสองคนเลย เพื่อนจงรีบไปทำประ-โยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองเถิด'

ว่าแล้วก็ถอดเสื้อทั้งหมดในกาย คลุมให้กับเพื่อน บีบมือเพื่อนด้วยความรักและห่วงใย เอี๋ยงเจี่ยวไอไม่ยอมรับข้อเสนอที่เปี่ยมด้วยน้ำใจนี้ ขอร้องเพื่อนว่า

'เพื่อนเอ๋ย เราทั้งสองจะมีชีวิตรอดหรือไม่ จะถึงจุดหมายสมความปรารถนาหรือไม่ ก็สุดแต่บุญกรรมเถิด จะอดก็อดด้วยกัน จะตายก็ตายด้วยกัน เราจะทอดทิ้งกันไม่ได้เด็ดขาด ถ้าไม่มีเพื่อน หรือเพื่อนไม่มีเรา แม้จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายก็ไร้

ความหมาย ขอให้เรากอดคอเดินกันไปให้ถึงที่สุดก็แล้วกัน จะถึงก็ช่างไม่ถึงก็ช่าง เราทิ้งเพื่อนไม่ได้จริง ๆ'

จว่อป๋อถาวตื่นตันใจยิ่งนัก แต่เมื่อตัดสินใจแล้วก็จะต้องเสียสละเพื่อเพื่อนให้ได้ จึงไม่พูดว่ากระไรอีกเดินเข้าไปพิงโพรงไม้นิ่งอยู่ เอี๋ยงเจี่ยวไอก็พยายามจะใส่เสื้อให้ ปากก็เฝ้าอ้อนวอนให้เพื่อนไปด้วยกัน อนิจจา ในขณะที่ว้าวุ่นอยู่นั้น ความหนาวก็ได้ช่วงชิงชีวิตของเพื่อนที่แสนดีไปต่อหน้าต่อตา

เอี๋ยงเจี่ยวไอร้องไห้อาลัยรักเพื่อนยิ่งนัก คิดฆ่าตัวตายตามเพื่อนไปด้วย แต่แล้วกลับได้คิดว่าเพื่อนยอมเสียสละชีวิตเพื่อตน หากไม่ทำตามเจตจำนงของเพื่อน เพื่อนคงจะผิดหวังและเสียใจมาก และจะถูกตำหนิเอาได้ว่า ช่างไม่มีคุณธรรม 'อี้' ตอบสนองเพื่อนบ้างเลย เมื่อคิดได้ดังนี้แล้ว จึงคุกเข่าลงพูดกับเพื่อนที่ยืนตายอยู่ว่า "เพื่อนเอ๋ย จงรอเราอยู่ ณ ที่นี้เมื่อเราปฏิบัติภารกิจที่เพื่อนมอบหมายแล้ว จะรีบกลับมาหาเพื่อนทันที'

ด้วยเสื้อผ้าของเพื่อน ด้วยอาหารของเพื่อน และด้วยคุณธรรม 'อี้' ที่เพื่อนมีต่อ เอี๋ยงเจี่ยวไอ ได้ไปถึงแคว้นฉู่ ได้เข้ารับราชการ และได้เป็นขุนนางผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงดี มีคุณธรรมล้ำเลิศ ในเวลาอันรวดเร็ว

แม้ลาภยศสรรเสริญปรากฏแก่เอี๋ยงเจี่ยวไอมากมาย แต่ก็

สำนึกอยู่เสมอ ไม่เคยลืมความเสียสละและความรักที่เพื่อนมีต่อตนเลย เมื่อมีโอกาสก็รีบพาผู้คนไปยังโพรงไม้นั้น พบศพของเพื่อนยังยืนอยู่ดังเดิมจึงอุ้มออกมา จัดพิธีฝังศพไว้ในบริเวณนั้นสมความตั้งใจ

ต่อมาเมื่อจวนถึงวันคล้ายวันตายของเพื่อน เอี๋ยงเจี่ยวไอก็เตรียมข้าวปลาอาหารเพื่อไปเซ่นไหว้ด้วยความระลึกถึง ก่อนวันเดินทาง คืนนั้นได้ฝันเห็นจว่อป๋อถาวมาเล่าให้ฟังว่า เพื่อนได้ถูกวิญญาณของชายแซ่จิงที่มีหลุมศพอยู่ใกล้เคียงกัน ข่มเหงรังแกทั้งกลางวันและกลางคืน หาความสุขมิได้เลย ในฝันนั้น เอี๋ยงเจี่ยวไอบอกกับเพื่อนว่า จะไปช่วยเพื่อนปราบโดยเร็วที่สุด

เมื่อไปถึงหลุมศพเพื่อนรัก เอี๋ยงเจี่ยวไอเซ่นไหว้บูชาเรียบร้อยแล้ว จึงชักกระบี่ออกจากฝัก กล่าวด้วยเสียงอันดังว่า

'เพื่อนเอ๋ย เราจะไปช่วยเพื่อนปราบอันธพาล ณ บัดนี้'

ว่าแล้ว ก็ชักกระบี่เชือดคอตายตามเพื่อนไป

สมัยโบราณ ความรักระหว่างเพื่อนช่างลึกซึ้งและยิ่งใหญ่แท้

สมัยปัจจุบัน ผู้ใดมีเพื่อนที่รักกันถึงปานนี้ก็นับเป็นบุญอย่างยิ่ง

ชีวิตคนเรานั้น นอกจากจะปรารถนามีกินมีใช้ มีบ้านอยู่มีอู่นอน มีงานมีการทำเป็นหลักฐานแล้ว สิ่งที่จำเป็นและมีความหมายอย่างยิ่งของชีวิต ขึ้นอยู่กับความรักความมีน้ำใจ ชีวิตต้องการมีผู้ที่เราจะรักได้อย่างสุดหัวใจ และมีผู้ที่รักเราได้สุดหัวใจด้วยเช่นกัน มิฉะนั้น ชีวิตก็เหมือนยืนอยู่ท่ามกลางทะเลทรายอย่างเดียวดาย

ความรักที่เปี่ยมด้วยเมตตากรุณาและเสียสละ ก็คือ

'อี้' นั่นเอง

(๔) 'อี้' ก็มีในใจโจร

ในแผ่นดินจีน มีอยู่ระยะหนึ่ง (ค.ศ. ๙–๒๓) ราษฎรเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า เนื่องด้วยอว๋างหม่างผู้สำเร็จราชการตั้งตนเป็นฮ่องเต้ อยู่ ๑๕ ปี

ด้วยความทะเยอทะยาน ขาดทศพิธราชธรรมในการเป็นฮ่องเต้ และแม้แต่คุณธรรม 'อี้' ก็ไม่มี อว๋างหม่างได้ทำให้ระบบการปกครองบริหารประเทศล้มเหลว ราษฎรกลายเป็นโจรไปมากมาย ด้วยความไม่มีจะกิน ถึงกับจับคนมาฆ่าเป็นอาหารประจำวันกันทั่วไป

จ้าวหลี่ถูกโจรจับไปเพื่อเป็นอาหารในมื้อเย็นนั้น

พี่ชายของจ้าวหลี่ มีนามว่า จ้าวเซี่ยว ด้วยความรักน้องเป็นอย่างยิ่ง รีบมัดตัวเองแล้ววิ่งไปหาโจรคุกเข่าลงขอความกรุณาไว้ชีวิตน้องชายว่า

'น้องชายข้าพเจ้าอดอาหารมาหลายมื้อจนผ่ายผอม โปรด

ปล่อยเขาไปเสียเถิด ข้าพเจ้าอ้วนกว่าน้องเชิญท่านรับประทานเนื้อของข้าพเจ้าจะอิ่มกว่าเป็นแน่’

โจรมีความประทับใจยิ่งนัก เข้าแก้มัดแล้วกล่าวว่า

‘ความรักที่ท่านมีต่อน้องของท่านช่างยิ่งใหญ่แท้ แม้เราจะเป็นโจร และกำลังหิวจัดอยู่ในขณะนี้ แต่เราก็มีคุณธรรม ‘อี้’ อยู่นะ เราจะไม่ฆ่าคนดี ๆ เช่นท่านเป็นอันขาด ท่านรีบหนีไปเสียเถิด ก่อนที่โจรอื่นจะมาเห็นเข้า’

‘ความหิวเป็นโรคอย่างหนึ่ง’ พระพุทธองค์ตรัสไว้เช่นนี้

ความหิวทำให้เกิดโรคทางใจ มีอาการโหดเหี้ยมสามารถฆ่าได้ทุกสิ่งที่ขวางหน้า แม้แต่มารดาของตนเอง ดังเช่นเรื่อง ‘ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่’ ของชาวอีสานเราที่จังหวัดยโสธร

นักบริหารบ้านเมืองที่ดี จึงต้องระวังป้องกันมิให้ราษฎรเป็นโรคหิว จะเป็นภัยร้ายแรงกว่าโรคเอดส์มากนัก เพราะภูมิคุ้มกันในร่างกายยังมิได้ถูกไวรัสทำลายลง ความหิวทรมานและคุกคามทั้งร่างกายและจิตใจอย่างทารุณ จึงเป็นปัจจัยกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมที่รุนแรงออกมามากกว่าปกติหลายเท่าทวีคูน

หากเราคิดถึงจิตใจผู้อื่นก่อนที่จะคิดถึงตัวเรา ย่อมมีคุณธรรม ‘อี้’ ยืนอยู่ในห้วงสำนึกของเราแล้ว สิ่งเลวร้ายก็จะไม่เกิดขึ้น ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น หรือต่อสังคมทั้งหมด

(๕) 'อี้' ในมุมอับ

การทำสงคราม ข้าศึกมักใช้เล่ห์กล จับคนในครอบครัวมาเป็นเงื่อนไขในการต่อรองแพ้ชนะ

เมื่อครั้งแผ่นดินตงฮั่น (ค.ศ. ๒๕-๒๒๐) ได้มีเหตุการณ์ระทึกใจเกิดขึ้นกับครอบครัวหนึ่งที่แสนดีเป็นวีรกรรมที่ทำได้ยากยิ่งของชายในครอบครัวนี้ ซึ่งมีชื่อว่า จ้าวเปา

เมื่อจ้าวเปาได้เป็นนายอำเภอ จึงส่งคนไปรับมารดาและภรรยามาอยู่ด้วยกัน ระหว่างทาง ได้ถูกชาวเซียนปี ซึ่งเป็นชนเผ่าชาวเขาที่อยู่ใกล้ไซบีเรียจับไว้ เพื่อแลกกับเมืองที่จ้าวเปาเป็นนายอำเภออยู่

เมื่อถึงวันนัดพบเจรจา ฝ่ายชาวเผ่าเซียนปีนำมารดาของจ้าวเปามาเผชิญหน้ากับบุตรชายด้วยไกล ๆ เมื่อเห็นหน้ามารดาจ้าวเปาร้องไห้ด้วยความอัดอั้นตันใจ พูดกับท่านว่า

'ท่านแม่โปรดช่วยลูกคิดด้วย วันวานเราเป็นแม่ลูกกัน

อยู่กันอย่างมีความสุข วันนี้ลูกเป็นข้าราชการรับเบี้ยหวัดเงินปี มิได้มีความเป็นอิสระดังเก่าก่อน จะนำเรื่องส่วนตัวมาพัวพันกับเรื่องของชาติบ้านเมืองที่ถึงคอขาดบาดตายกระไรได้ แต่ลูกก็จะกลายเป็นลูกอกตัญญูไป แม้ลูกจะตายสักหมื่นครั้ง ก็หาสาสมกับความผิดของลูกไม่ จะให้ลูกทำอย่างไรดี'

มารดาเป็นผู้ประเสริฐ รู้จักแยกแยะอะไรคือเรื่องส่วนตัว และอะไรคือเรื่องของส่วนรวม ชาติบ้านเมืองต้องมาก่อนอื่นใด จึงร้องตะโกนบอกบุตรสุดที่รักว่า

'ลูกรัก จงอย่าห่วงแม่และภรรยาของลูกเลย หน้าที่ความรับผิดชอบของลูกผู้ชายนั้นสำคัญยิ่งนัก ประโยชน์สุขของส่วนรวมต้องมาก่อนส่วนตัวนะลูก'

จ้าวเปาได้ยินมารดาพูดดังนั้น จึงต้องตัดใจเข้าสู้รบอย่างเต็มความสามารถ ฆ่าฟันศัตรูแตกพ่ายไปอย่างย่อยยับ แต่อนิจจา มารดาและภรรยาผู้เป็นที่รักดังดวงใจ ก็ถูกศัตรูสังหารไปด้วยสุดที่จะปกป้องไว้ได้

จ้าวเปาจัดการฝังศพมารดาและภรรยาด้วยความโศกเศร้ายิ่งนัก แม้จะได้รับพระราชทานยศศักดิ์ใหญ่โต ก็หาดีใจไม่

เมื่อพิธีฝังศพสิ้นสุดลงแล้ว จ้าวเปาคุกเข่าลงหน้าหลุมศพทั้งสอง กล่าวด้วยความรันทดใจว่า

'ลูกรับเงินปีของหลวง ถ้าจะเห็นแก่ตัว ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้

ขาดความจงรักภักดี ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมือง แต่มาบัดนี้ ลูกทำให้ท่านแม่และภรรยาต้องเสียชีวิต ได้ชื่อว่าเป็นลูกอกตัญญู และเป็นสามีที่ดีไม่ได้ ลูกผู้ชายเมื่อไม่สามารถปกป้องคุ้มครองมารดาและภรรยาได้ จะอยู่ดูโลกต่อไปได้อย่างไร'

พูดขาดคำ ก็อาเจียนออกมาเป็นโลหิตมากมาย ล้มลงขาดใจตายทันที น่าอนาถนัก

ภาวะแวดล้อมที่ไม่ดี มักทำให้มนุษย์ตกอยู่ในมุมอับ จนหาทางออกที่สมบูรณ์ไม่ได้ เมื่อจำต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ความทุกข์ย่อมเกิดขึ้น การเสียสละเพื่อผดุงความถูกต้องไว้เป็นความเจ็บปวดที่น่าเห็นใจยิ่งเหมือนการเล่นหมากรุก ที่สร้างภาวะจนมุมให้เกิดแก่ฝ่ายตรงข้ามจนต้องยอมแพ้ฉะนั้น

มงคลธรรม 'อี้' ถือประโยชน์สุขส่วนรวมสำคัญกว่าส่วนตัว นี้คือความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่มนุษย์ทั้งชายและหญิงพึงมีต่อชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ

มองในมุมกลับบ้าง ชาวเซียนปีได้รับความเสียหายมากเพราะผู้นำไร้คุณธรรม ด้อยทั้งปัญญาและความสามารถ แต่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้บ้างว่า จะมีผู้ใดเสียใจถึงแก่กรรมเพราะสุดที่รักของเขาตายในสนามรบหรือไม่ หัวหน้าเผ่ารู้สำนึกบ้างไหม และจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำอันน่าอัปยศนี้อย่างไร

จิตสำนึกที่รู้จักความรับผิด เป็นปัจจัยให้เราอยู่ในระเบียบวินัยโดยความสมัครใจ เกิดความมีน้ำใจที่จะรับผิดชอบต่อผู้อื่น เท่า ๆ กับมีความรับผิดชอบต่อตนเอง กล้าหาญที่จะเสียสละแม้ชีวิต เพื่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมและเพื่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ การปลูกฝังมงคลธรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในจิตใจจึงต้องเริ่มต้นอบรมกันตั้งแต่เล็ก ๆ มิฉะนั้น พอเด็กพูดได้ก็สายเสียแล้ว

นี่คือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ทำให้ฉุกคิดถึงพันท้ายนรสิงห์ ที่ท่านรู้จักรับผิด กล้าหาญที่จะเสียสละแม้ชีวิต เพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยแท้

น่าภาคภูมิใจที่คนไทยเรามีตัวอย่างอันดีงามนี้ เพื่อลูกหลานไทยได้เจริญรอยตามบ้าง

ประวัติศาสตร์พร้อมที่จะจารึกคุณธรรม ‘อี้’ ของท่านไว้ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่คนรุ่นหลังชั่วนิรันดร์

(๖) 'อี้' ระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง

ยุคจ้านกว๋อ แคว้นเอว้ยมีขุนศึกผู้หนึ่งมีนามว่า หมางเม่า ภรรยาวายชนม์ตั้งแต่ยังสาวอยู่ ขุนศึกจำเป็นต้องมีภรรยาใหม่ เพราะภรรยาเก่ามีบุตรถึง ๕ คน คนเล็กก็เพิ่งจะอายุได้สิบขวบ

ภรรยาใหม่เป็นกุลสตรีมีนามว่า เมิ่งซื่อ มีจิตเมตตากรุณา แม้ตนเองจะมีบุตรอีกสามคนในเวลาต่อมา แต่ก็รักบุตรของภรรยาเก่าดุจบุตรของตนเอง

แต่เด็ก ๆ ทั้งห้าคนก็เหมือนเด็กทั่วไป ที่ไม่ชอบหน้าแม่เลี้ยงเอาเสียเลย

แคว้นฉิน (ก่อน ค.ศ. ๒๗๔) ยกทัพบุกแคว้นเอว้ย ขุนศึกหมางเม่าตายในสนามรบ

เมื่อสามีต้องจากไป ก็นับว่าเคราะห์ร้ายมากแล้ว ซ้ำร้ายบุตรคนที่สามของภรรยาเก่าตกเป็นผู้ต้องหา ศาลตัดสินประหาร

ชีวิต

แม้โทษประหารจะไถ่ได้ด้วยเงินจำนวนมากมาย แต่ครอบครัวนี้ก็ไม่ร่ำรวยนัก เมิ่งซื่อพยายามขายสมบัติทุกชิ้นในบ้านแล้ว ก็ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปไถ่โทษบุตรเลี้ยงได้

นางจึงเขียนจดหมายขออภัยโทษถึงเจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ย มีพระนามว่า อานหลีอ๋วาง (ก่อน ค.ศ. ๒๗๖-๒๔๓)

อานหลีอ๋วางทรงประทับใจที่นางมิได้เหมือนหญิงสามัญทั่วไป แต่เป็นผู้มีคุณธรรม 'อี้' ล้ำเลิศ ยอมเสียสละสมบัติทุกชิ้นเพื่อไถ่ชีวิตบุตรที่มิได้เกิดด้วยตนเอง และคิดถึงคุณงามความดีของขุนศึกหมางเม่า ที่สละชีวิตตนเองเพื่อชาติบ้านเมือง จึงทรงยกโทษให้ปล่อยตัวไป

ด้วยความมีน้ำใจอันประเสริฐนี้ ทำให้บุตรทั้งห้าของภรรยาเก่า รู้สึกละอายใจที่เคยทำตนไม่เหมาะไม่ควรต่อมารดาเลี้ยง ต่างก็แสดงความเสียใจในความใจดำของตนเอง

แต่นั้นมา บุตรทุกคนพยายามประพฤติดีปฏิบัติชอบ วันคืนผ่านไปไม่นาน ทุกคนเติบใหญ่มีความรู้ความสามารถ ต่างก็ได้รับราชการเป็นใหญ่เป็นโต ต่างก็สำนึกอยู่เสมอว่า ทุกคนได้ดีเพราะมารดาเลี้ยงโดยแท้

(๗) 'อี้' ที่อยู่ต่อหน้าความตาย

ที่เกาะไหหลำมีชายคนหนึ่งมีนามว่า เอี๋ยงอิ้ง ภรรยาคลอดบุตรได้ไม่นานก็ถึงแก่กรรม

เอี๋ยงอิ้งพยายามเลี้ยงดูบุตรีอย่างดีด้วยตนเอง จนบุตรีอายุได้ ๑๓ ปี มีนามว่า ซู จึงได้แต่งงานใหม่กับเหอซื่อ ผู้มีอายุแก่กว่าลูกเลี้ยงเพียง ๗ ปีเท่านั้น

เมื่อสมัยฮั่นอู่ตี้ (ก่อน ค.ศ. ๑๔๐-๘๗) ได้มีกฎหมายห้ามผู้คนนำไข่มุกด์ออกนอกเกาะ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ เป็นภูเขาสูงชัน เป็นที่ ๆ มีไข่มุกด์สวยงามเป็นเลิศของประเทศจีนมากมาย หากใครนำออกนอกเกาะจะถูกประหารชีวิตทีเดียว

เมื่อแต่งงานกันได้ไม่นาน เหอซื่อก็คลอดบุตรมีชื่อว่า จี้อิ้ง ถึงจะมีบุตรแล้ว แต่นางก็รักลูกเลี้ยงดังลูกของตนเอง นางได้นำไข่มุกด์มาร้อยเป็นเครื่องประดับให้กับซูลูกเลี้ยงเส้นหนึ่ง

ต่อมาเอี๋ยงอิ้งป่วยและถึงแก่กรรม จึงต้องนำศพกลับไปฝังยังบ้านเดิม เมื่อจะต้องออกนอกบริเวณเกาะ จำต้องทิ้งไข่มุกด์เส้นนั้นไว้ในบ้าน

บุตรชายของนาง ขณะนั้นอายุได้ ๙ ขวบแล้ว ด้วยความที่ไม่รู้กฎหมาย เห็นไข่มุกด์งามต้องใจจึงเก็บเข้าไปไว้ในหีบแต่งตัวของมารดาด้วยความปรารถนาดี แต่ก็มิได้ถามไถ่ให้รู้ว่า ทำไมจึงต้องทิ้งไข่มุกด์ไว้ ทุกคนจึงไม่ทราบเรื่อง

ครั้นออกเดินทางถึงด่าน ต้องหยุดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจตามระเบียบ ปรากฏว่ามีไข่มุกด์อยู่ในหีบถึงสิบเม็ด เจ้าหน้าที่จึงสอบสวนดูว่าเป็นไข่มุกด์ของใคร

ขณะนั้น ซูเกรงมารดาเลี้ยงจะต้องโทษถึงตาย จึงรีบรับเสียเองว่า ไข่มุกด์ทั้งหมดนั้นเป็นของตน แล้วให้การว่า

'เมื่อบิดาเสียชีวิต มารดาเลี้ยงได้ถอดไข่มุกด์เหล่านี้ทิ้งไว้ในบ้าน ข้าพเจ้าเสียดายมากจึงแอบซุกซ่อนมาในหีบแต่งตัวของมารดา โดยท่านไม่รู้เรื่องเลย'

เหอซื่อมีความสงสารซูที่จะต้องมาตายลงในเวลาอันไม่สมควร จึงกล่าวกับเจ้าหน้าที่ว่า

'ข้าพเจ้าเองเป็นคนผิด เนื่องจากสามีข้าพเจ้าได้ถึงแก่กรรมลง ข้าพเจ้ายุ่งอยู่กับงานศพและการเตรียมขนย้ายศพไป

ฝังยังบ้านเดิม จึงลืมเรื่องไข่มุกด์เสีย มิทันได้หยิบขึ้นไว้ในบ้าน โปรดลงโทษข้าพเจ้าเถิด'

ชูไม่ยอม ยืนยันว่าตนเองเป็นผู้ที่สมควรถูกลงโทษ

เหอซื่อร้องไห้พลางพูดอ้อนวอนเจ้าหน้าที่ว่า

'บุตรีข้าพเจ้าเพียงแต่ต้องการตายแทนข้าพเจ้าเท่านั้น แต่นางหารู้เห็นอะไรด้วยไม่'

ชูก็กล่าวขึ้นอีกว่า

'มารดาเลี้ยงของข้าพเจ้าขอรับผิดแทนข้าพเจ้า ก็เพราะสงสารที่ข้าพเจ้ากำพร้ามารดามาตั้งแต่เล็ก จึงต้องการจะช่วยข้าพเจ้า แต่ความจริงแล้ว ท่านไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อนเลย'

ขณะที่ต่างก็พยายามจะรับโทษเสียเอง ผู้คนก็เข้ามามุงดูมากขึ้นทุกที ทุกคนต่างเห็นใจและสงสารแม่ลูกคู่นี้จนกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่

เจ้าหน้าที่มาปรึกษากันและลงความเห็นว่า แม่ลูกทั้งสองมีคุณธรรม 'อี้' ทั้งคู่ ไฉนเราจะลงโทษคนดีมีคุณธรรมนี้ได้ลงคอ เห็นสมควรเอาไข่มุกด์ไปทิ้งทะเลเสีย แล้วปล่อยแม่ลูกไป

สมัยนี้คุณธรรม 'อี้' ระหว่างแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงหายากยิ่งนัก แม้แต่เป็นแม่ลูกกันจริง ๆ ก็ยังทอดทิ้งกันได้ลงคอ

(๘) 'อี้' มีในผู้หนึ่ง ทำให้อีกผู้หนึ่งกลับใจได้

สมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. ๙๖๐-๑๒๗๙) มีชายคนหนึ่งมีนามว่า อวี่ยหลิ่งอี๋ มีอาชีพค้าขายมาแต่เยาว์วัย เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต มีอัชฌาศัยอันดีงาม เป็นผู้มีน้ำใจกับทุกคนที่พบเห็น ไม่ว่าใครที่เข้ามาซื้อสินค้าในร้านของเขา ทั้งเจ้าของร้านและลูกจ้างทุกคน จะต้อนรับลูกค้าด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสมีมรรยาทสุภาพต่อทุกคนเสมอเหมือนกันหมด ไม่ว่าลูกค้านั้นจะมีฐานะดีเลวอย่างไร จะซื้อหรือไม่ก็ตาม เพราะฉะนั้น เพียงไม่กี่ปี เขาก็ได้กลายเป็นเศรษฐีด้วยความนิยมชมชื่นของคนทุกชั้นทุกวัย

ภาคเหนือของจีนนั้น กลางคืนจะหนาวเหน็บสุดทน คนจนแม้จะนอนขดอย่างไร ก็หาได้หายหนาวไม่ เพราะผ้าที่พันกายนั้น ก็ชุดเดียวกับที่สวมใส่ในยามหน้าร้อนนั่นเอง แม้จะมีผ้าห่มก็แสนบาง ความจนจึงทำให้บางคนเป็นโรคทางใจ ดังจะได้กล่าว ณ บัดนี้

ขณะที่คนในบ้านเศรษฐีอวีย์หลับสนิทอย่างอบอุ่นอยู่ในคืนหนึ่ง บังเอิญผู้เฒ่าในบ้านคนหนึ่งเกิดปวดปัสสาวะ จึงเดินออกมาจากห้องนอน เดินมาได้ไม่กี่ก้าว ก็เห็นคน ๆ หนึ่งกำลังงัดประตูบ้านอยู่ ผู้เฒ่ารีบไปปลุกคนในบ้านมาช่วยกันจับขโมยได้ เมื่อนำตะเกียงส่องหน้าดู ปรากฏว่าเป็นเด็กหนุ่มที่อยู่ใกล้บ้านนั่นเอง มีชื่อว่า อาติง เมื่อถูกจับได้ก็ยืนตัวสั่นอยู่ด้วยความหนาวและกลัวลาน

เมื่อมีเสียงเอะอะกัน เศรษฐีอวีย์ก็ถูกปลุกให้ตื่นด้วยเสียงนั้น เมื่อทราบความแล้ว ก็เรียกเด็กหนุ่มที่ริเป็นขโมยนั้นมาหาแล้วถามว่า

'เจ้าเป็นคนฉลาด ทำงานก็รวดเร็วว่องไว นึกอย่างไรหรือจึงคิดทำตัวเป็นขโมย'

เด็กหนุ่มได้ยินน้ำเสียงอันอ่อนโยน แฝงไว้ด้วยความปรานีและสงสาร จึงเล่าความจริงให้ฟังว่า

'ครอบครัวของข้าพเจ้ายากจนมาก วันใดได้ทำงานจึงจะได้เงินมาซื้ออาหารรับประทาน มาบัดนี้อากาศหนาวมาก งานการจึงมีน้อย แม้เงินจะซื้อข้าวสารมาหุงแต่ละมื้อก็หมดสิ้น เสื้อผ้าก็ไม่มีจะใส่ ข้าพเจ้าจึงคิดเป็นขโมย'

เศรษฐีสงสารจับใจ จึงถามว่า

'เจ้าจงบอกเถิดว่า เจ้าต้องการเงินสักเท่าไร เพื่อจะได้ผ่าน

พ้นหนาวนี้ไปได้'

'ข้าพเจ้าต้องการเพียงหนึ่งหมื่นอีแปะ สามารถซื้อข้าวสารและเสื้อหนาวก็พอใจแล้ว'

เศรษฐีพยักหน้าให้พ่อบ้านจัดการจ่ายเงินให้ไป เมื่ออาติงได้เงินแล้ว ก็รู้สึกละอายใจยิ่งนัก คิดว่าถ้าเราไม่ต้องการใช้เงินนี้อยู่อย่างเร่งร้อนแล้ว เราจะไม่ขอรับเงินที่ได้มาด้วยความชั่วของเราเลย คิดไปเดินออกประตูไปด้วยความหดหู่ใจ แทนที่จะยินดีกับทรัพย์ก้อนใหญ่ที่ได้มาโดยมิได้นึกฝัน

ขณะนั้น มีคนของเศรษฐีมาตามตัวให้กลับไปอีกครั้งหนึ่ง อาติงตกใจ ไม่ทราบว่าเศรษฐีอวีย์จะเปลี่ยนใจหรือไร อาติงคิดไม่ถึงที่ได้ยินเศรษฐีพูดกับตนด้วยความห่วงใยว่า

'นี่ก็ดึกมากแล้ว เกรงว่าเดินไปตามทางจะมีคนสงสัยว่าเจ้าไปขโมยเงินนี้มาจากไหนเรื่องก็จะยุ่งกันใหญ่ เจ้าจงนอนเสียที่นี่ พรุ่งนี้เช้าจึงค่อยไปเถิดนะ'

เด็กหนุ่มสะอื้นในอก ไม่คิดเลยว่าในโลกนี้จะมีคนที่มีน้ำใจต่อตนถึงเพียงนี้ ยิ่งคิดก็ยิ่งละอายใจ จึงตัดสินใจตั้งต้นชีวิตใหม่ โดยยึดปฏิปทาของเศรษฐีเป็นสรณะ

เด็กหนุ่มดำเนินชีวิตเหมือนเศรษฐีทุกอย่าง ขยันขันแข็ง ไม่เที่ยวเตร่ ไม่ฟุ่มเฟือย มุมานะทำมาค้าขาย มีอัชฌาศัยดุจเศรษฐีทุกอิริยาบถ ไม่กี่ปีต่อมา เขาก็มีฐานะดีขึ้นอย่างเห็น

หน้าเห็นหลัง แม้จะยังไม่ร่ำรวยขั้นเศรษฐี แต่เขาก็มีน้ำใจกับทุกคน ชอบช่วยเหลือคนยากจน เพื่อบูชาพระคุณของเศรษฐีอวีย์ ผู้ให้อนาคตแก่เขา

ความดีชนะความชั่วได้อย่างนี้เอง คุกตะรางจึงจำเป็นสำหรับคนประเภทบัวใต้น้ำเท่านั้น

เล่าต่อสู่ท่านผู้อ่าน

เมิ่งฉางจวินเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตน่าศึกษาผู้หนึ่ง ท่านเกิดในยุคจ้านกว๋อประมาณสองพันกว่าปีมานี้เอง เป็นคนแคว้นฉี ชื่อเอวิ๋น แซ่เถียร เมิ่งฉางจวินเป็นชื่อในระบบศักดินา

บิดาของท่านมีพระนามเถียรอิง เป็นโอรสองค์เล็กของฉีเอวยอว๋าง (ก่อน ค.ศ. ๓๕๖-๓๒๑) ครั้นผลัดแผ่นดินเมื่อก่อน ค.ศ.๓๒๐ พระเชษฐาของท่านชายเถียรอิงได้ขึ้นครองแคว้นฉี มีพระนามว่า ฉีเซวียนอว๋าง โอรสองค์เล็กเถียรอิง ก็ได้กุมบังเหียนราชกิจทั้งปวง ด้วยความปรีชาสามารถ

เมิ่งฉางจวินแม้จะเป็นบุตรของท่านชายเถียรอิง แต่เกิดจากมารดาที่ไม่ได้รับการโปรดปรานอะไร ยิ่งเมิ่งฉางจวินเกิดในเดือนห้าขึ้นห้าค่ำ วันสารทขนมจ้างของจีนด้วยแล้ว ถือว่าเป็นวันเบญจพิษไม่เป็นมงคลอย่างยิ่ง ท่านชายเถียรอิงนั้นมีบุตรอยู่แล้วถึงสี่สิบกว่าคน เมื่อทราบข่าวอัปมงคลนี้ จึงสั่งให้

เอาทารกไปทิ้งเสียให้ไกลบ้าน

ความรักของแม่ โดยเฉพาะต่อลูกคนหัวปลี ย่อมยิ่งใหญ่และดื่มด่ำอย่างยิ่ง ไฉนจะนำไปทิ้งได้ลงคอ นางจึงหาอุบายซุกซ่อน และเลี้ยงดูจนลูกเติบใหญ่ ก็พาเข้าไปหาบิดาบังเกิดเกล้า

ท่านชายเถียรอิงเห็นลูก แทนที่จะดีใจ กลับโกรธที่นางไม่ทำตามคำสั่ง พ่อหนุ่มน้อยผู้อาภัพจึงเดินเข้าไปหาท่านบิดา แล้วคุกเข่าลงโขกศีรษะ กล่าวว่า

'ข้าพเจ้าอยากทราบว่า ทำไมท่านบิดาจึงไม่ยอมรับลูกที่เกิดในวันขึ้นห้าค่ำเดือนห้า เป็นเพราะเหตุอันใดหรือ'

ท่านชายเถียรอิงตอบว่า

'โบราณท่านว่าไว้ ลูกที่เกิดในวันนี้ เมื่อเติบใหญ่จนสูงกว่าประตูบ้านเมื่อใดก็จะนำความวิบัติมาสู่บิดามารดา'

พ่อหนุ่มน้อยตั้งปัญหาต่อไปว่า

'ถ้าเช่นนั้น คนเกิดจากอำนาจของสวรรค์ หรือเกิดจากอำนาจใด ๆ กันแน่'

บิดาไม่สามารถให้คำตอบได้ หนุ่มน้อยรุกต่อไปว่า

"คนนั้นเกิดจากอำนาจของสวรรค์ หากเกรงว่าลูกเติบโตแล้วจะสูงเท่าประตูบ้าน ก็ทำประตูบ้านให้สูงกว่าธรรมดาสักหน่อย ลูกก็คงไม่สามารถสูงตามประตูที่สูงผิดปกติไปได้แน่'

บิดาแม้จะดุลูกว่าพูดมาก แต่ในใจก็ชื่นชมที่ลูกฉลาดคารมคมคาย การคิดทำลายลูกจึงหมดไป

ต่อมา พ่อหนุ่มน้อยก็มาพูดกับบิดาอีกว่า

'ท่านพ่อ ลูกขออนุญาตกราบถามท่านพ่อ ขอให้ตอบลูกด้วย'

ต่อนี้ไปเป็นการปุจฉาวิสัชนา ระหว่างพ่อลูก

'ลูกของลูกคือใคร'

'คือหลาน'

'หลานของหลานคือใคร'

'ก็เหลนน้อยนะสิ'

'แล้วหลานของเหลนน้อยเล่าคือใคร'

'มันหลายชั้นนักพ่อจะรู้ได้อย่างไร'

หนุ่มน้อยได้ทีขี่แพะไล่ต่อไปว่า

'ท่านพ่อเป็นถึงเสนาบดีใจ่เสี้ยงมาหลายปีแล้ว แม้แคว้นฉีจะไม่ใหญ่โตนัก แต่ทรัพย์สมบัติของบ้านเราได้สะสมไว้มากพอดู น่าเสียดายคนดีมีความสามารถ ที่จะมีไว้ทำงานแทนท่านพ่อได้ถูกอกถูกใจนั้น ไม่มีเลยในบ้านเรา คนมีสติปัญญาก็ไม่มีใครกล้าไปมาหาสู่กับท่านพ่อ ขุนนางบ้านอื่นนั้น ถ้าเป็นฝ่ายบู๊ ก็จะมีนายทหารไปมาหาสู่ ถ้าเป็นฝ่ายบุ๋น ก็จะมีขุนนางฝ่ายบุ๋นด้วยกันมาคบหาสมาคมด้วย แต่บ้านเรานั้นนอก

จากขาดคนที่จะไปมาหาสู่แล้ว ยังขาดการดูแลทุกข์สุขของคนยากจน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของท่านพ่ออีกมาก พวกเขาเสื้อผ้าก็ขาดแคลน กินอยู่ก็ไม่อิ่มหมีพีมันอย่างเรา เรานั้นมีล้นเหลือ เวลาก็มีล้นเหลือแต่ไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ ชาติบ้านเมืองยากจนลงทุกวัน ไฉนท่านพ่อไม่เอาสิ่งที่เรามีอย่างเหลือเฟือเหล่านี้ ไปดูแลเกื้อกูลผู้อื่นบ้างเล่า'

ตั้งแต่นั้นมา บิดาก็มอบหมายให้ลูกที่เกือบจะทิ้งไปเสียแล้วนี้ ดูแลกิจการบ้านเรือน คอยต้อนรับแขกเหรื่อ และใช้จ่ายทรัพย์สมบัติได้ตามที่จะเห็นควร

การเลี้ยงคนไว้เป็นฐานอำนาจทางการเมืองถึงสามพันคน ก็ได้เริ่ม ณ บัดนี้ จนชื่อเสียงเกรียงไกรไปทั่วทุกแคว้น เจ้าผู้ครองแคว้นต่าง ๆ ร่วมใจกันส่งผู้แทนมาขอร้องให้ท่านชายเถียรอิงแต่งตั้งลูกชายเป็นทายาทสืบสกุล ซึ่งท่านก็เห็นด้วย

แต่งตั้งแล้วไม่นาน ท่านชายเถียรอิงก็ถึงแก่อนิจกรรม ผู้เป็นทายาทก็ได้เข้ารับตำแหน่งแทน และได้รับการขนานนามว่า เมิ่งฉางจวิน ได้ครองเมือง เซวียแทนบิดา

เมิ่งฉางจวินมีคนสนิทอยู่คนหนึ่ง รับใช้ทั้งเมิ่งฉางจวินและฮูหยินด้วย ต่อมาก็แอบรักกับฮูหยินของเมิ่งฉางจวิน ผู้คนพากันแนะนำว่า เรื่องอันไม่ดีงามเช่นนี้ สมควรฆ่าคนสนิทเสีย เรื่องจะได้เงียบไป สมัยนั้นถือการลักลอบเป็นการผิดกฎหมาย

อย่างอุกฤษฎ์

เมิ่งฉางจวินเป็นคนใจกว้าง กลับคิดเห็นว่า หญิงงามย่อมเป็นที่ต้องใจคนทั่วไปได้ทุกเมื่อ เป็นความผิดของตนเองที่เปิดโอกาสให้ใกล้ชิดกันจนเกิดเรื่องเช่นนี้ได้ การฆ่าคนง่าย ๆ ไม่ได้ ต้องให้ความยุติธรรมแก่เขาบ้าง เขาอยากได้ก็ให้เขาไป ส่วนที่เขาทำผิดต้องรอเวลาที่จะจัดการ ใจร้อนเรื่องจะอื้อฉาว

ต่อมาปีหนึ่ง เมิ่งฉางจวินก็เรียกคนสนิทมาบอกว่า

'เราคบกันมานาน ตำแหน่งขุนนางผู้ใหญ่ก็ยังหาที่ลงให้ไม่ได้ ตำแหน่งเล็ก เจ้าก็ไม่ต้องการ เจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ยเป็นเพื่อนกับเรา เราจะแนะนำให้เจ้าไปอยู่ที่นั่น จงนำเงินทองและของใช้ที่มีค่าติดตัวไปด้วย เจ้าจะได้มีโอกาสลืมหน้าอ้าปากกับเขาเสียที'

คนสนิทก็รับคำลาจากไป เจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ยเห็นแก่เมิ่งฉางจวิน ก็รับรองเป็นอันดีมีตำแหน่งหน้าที่ราชการใหญ่โตพอสมควร

ต่อมา แคว้นฉีผิดใจกับแคว้นเอว้ย แคว้นเอว้ยแค้นใจมากพยายามชักชวนแคว้นอื่น ๆ ร่วมกันบุกแคว้นฉี

คนสนิทของเมิ่งฉางจวินเกรงว่าแคว้นฉีจะมีภัย จึงกล่าวกับเจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ยว่า

'ข้าพเจ้าเป็นคนโง่เขลา ก็ได้เมิ่งฉางจวินแนะนำให้มาอยู่กับท่าน ข้าพเจ้าจึงต้องจงรักภักดีต่อท่าน ข้าพเจ้าเคยรู้เห็นมาว่า เสด็จพ่อของพระองค์และเสด็จพ่อของฉีเซวียนอ๋างได้เคยสาบานและทำสัญญากันไว้ว่า จะร่วมรักสมัครสมานกันทุกรัชกาล จะไม่มีการรุกรานกัน ถ้าผู้ใดผิดสัญญา ขอให้มีชาตากรรมดุจแพะและม้าที่ฆ่าบูชายัญ ในวันทำสัตย์ปฏิญาณและสาบานต่อกันนี้ โบราณท่านว่าไว้ :

คำสาบานเป็นคำมั่นตายตัว เพิกถอนไม่ได้

คำปฏิญาณเป็นคำรับกับอีกฝ่ายหนึ่ง คำสัญญาเป็นคำยินยอมกับอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมจึงจะเพิกถอนได้

แต่เมื่อทั้งสองพระองค์ทรงทำสัญญา อีกทั้งปฏิญาณต่อกันและสาบานร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร เช่นนี้ ควรหรือที่จะทำลายเสียโดยไม่มีเหตุอันสมควร

อีกประการหนึ่ง

ความจริงใจต่อเจ้านาย	คือความภักดี
ความจริงใจต่อผู้มีคุณ	คือความกตัญญูกตเวที
ความจริงใจต่อความดี	คือความสัตย์
ความจริงใจต่อพฤติกรรม ทั้งทางกายวาจาและใจ	คือความสุจริต
ความจริงใจต่อมิตร	คือความซื่อตรง

เหล่านี้ล้วนเป็นคุณธรรมอันดีงามที่ควรรักษาไว้ พระองค์เองก็ทรงชอบพอกับเมิ่งฉางจวินมานาน ผู้เป็นมิตรสหายกันย่อมไม่มีการตระบัดสัตย์ ขอพระองค์ทรงเลิกล้มความตั้งพระทัยนี้เสียเถิดจะเป็นประโยชน์แก่พระองค์เองเป็นอย่างยิ่ง แต่ถ้าพระองค์ทรงเห็นว่าที่ข้าพระองค์พูดไปนี้ผิด ข้าพระองค์ขอยอมตายถวายชีวิต บั่นคอตัวเอง ให้เลือดอันจงรักภักดีของข้าพระองค์ กระเซ็นต้องฉลองพระองค์ให้เป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ต่อไป'

สงครามระหว่างแคว้นฉีและเอว้ยก็ถูกระงับไปด้วยประการฉะนี้

ราษฎรชาวแคว้นฉี ต่างสรรเสริญความใจกว้างของเมิ่งฉางจวิน เลี้ยงคนเลี้ยงจริง ไม่ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ แต่ทำเรื่องใหญ่ให้ไม่เป็นเรื่อง ให้อภัยเพราะเข้าใจความเป็นมนุษย์ที่มีทั้งกิเลสตัณหาและอุปาทาน รู้จักยอมรับความบกพร่องของตนเอง ที่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นทำผิด ซึ่งตนเองควรจะมีส่วนรับผิดชอบด้วย และชื่นชมในความใจเย็นของเมิ่งฉางจวิน และการลงโทษที่เปี่ยมด้วยเมตตา

คนเป็นใหญ่ ถ้ารู้จักทำตนเช่นนี้ ไฉนลูกน้องจะไม่จงรักภักดี ถึงกับยอมเสียสละชีวิตให้เล่า

คนเป็นใหญ่ไม่เป็น ไม่เพียงจะเสียหายกับตนเอง ยังทำ

ให้ส่วนรวมเสียหายอย่างใหญ่หลวงด้วย

เมื่อเมิ่งฉางจวินเป็นใจ่เสี้ยงแทนบิดาแล้ว มักหาเวลาว่างมาสนทนากับบรรดาลูกน้องที่เลี้ยงไว้มากมายเสมอ ๆ ไม่ว่าจะพูดคุยกับใคร ก็ให้เลขาซ่อนอยู่หลังบังตา คอยบันทึกคำสนทนาไว้ทั้งหมดเพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาข้อคิดเห็นเมื่อต้องการ

การสนทนากัน เมิ่งฉางจวินเว้นเสียมิได้ที่จะถามถึงญาติสนิทมิตรสหายของแต่ละคน แล้วก็ส่งคนนำของไปเยี่ยมเยียนถึงบ้าน เจ็บป่วยหรือมีเหตุการณ์อะไรที่ควรช่วยก็ช่วยโดยทั่วหน้า มีอยู่วันหนึ่งกำลังรับประทานอาหารเย็นด้วยกันกับบรรดาลูกน้องทั้งหลาย มีอยู่คนหนึ่ง นั่งไกลไปสักหน่อย มีความคิดว่าเมิ่งฉางจวินคงจะรับประทานข้าวที่ดีกว่าคนอื่น กับข้าวก็คงจะปรุงแต่งให้ประณีตกว่า คิดแล้วก็นั่งหน้าบึ้งไม่พอใจอยู่ เมิ่ง-ฉางจวินเป็นคนฉลาดและช่างสังเกต จึงลุกขึ้นเอาข้าวปลาอาหารที่ตนกำลังรับประทานอยู่ไปเทียบกับชายคนนั้น ปรากฏว่าเหมือนกันทุกอย่าง เมิ่งฉางจวินหาได้กินดีอยู่ดีไปกว่าเขาเหล่านั้นไม่

แต่นั้นมา ช่องว่างระหว่างเมิ่งฉางจวินกับลูกน้องสามพันกว่าคนก็แคบเข้ามาเป็นอันมาก

การที่มีผู้คนมากมายเป็นฐานอำนาจเช่นนี้ ย่อมเป็นที่ขวางหูขวางตาเจ้าผู้ครองแคว้นอื่น ๆ โดยเฉพาะแคว้นฉิน-

ฉินจาวอ๋างทรงทราบว่าเมิ่งฉางจวินเป็นคนเก่ง มีความสามารถรอบตัว จึงให้จิงเอี๋ยงจวินนำสาสน์มาเชิญเมิ่งฉางจวินไปเที่ยวแคว้นฉิน และถ้าแคว้นฉีเกรงว่าแคว้นฉินมิได้มีความสุจริตใจ ก็ให้จิงเอี๋ยงจวินพำนักอยู่เป็นตัวประกันไว้ก่อน เมิ่งฉางจวินเห็นว่าตัวประกันมีศักดิ์เป็นน้องชายของพระมารดาของฉิน-จาวอ๋าง ก็วางใจใคร่จะไปแคว้นฉิน ลูกน้องพากันคัดค้านเท่าไรก็ไม่ยอมฟังเสียง

ต่อมา ซูฉิน นักพูดคนสำคัญของยุคจ้านกว๋อ ก็ได้อ้างอิงนิทานกล่าวเตือนเมิ่งฉางจวินว่า

วันนี้ ในระหว่างเดินทางมา ข้าพเจ้าได้ยินตุ๊กตาไม้ตัวหนึ่งพูดกับตุ๊กตาดินว่า 'ฝนกำลังตก เจ้าทำด้วยดิน อันตรายมากนะ จงระวังอย่าให้ตัวเปียกฝน เจ้าจะแย่ทีเดียว"

ตุ๊กตาดินได้ฟังดังนี้ ก็พูดกับตุ๊กตาไม้ว่า

'แรกเริ่มเดิมที เราก็ทำจากดิน จะกลัวไปใยกับฝนตก แม้จะถูกละลายหายไปกับน้ำ เราก็ยังคงกลับไปอยู่ในดินตามเดิม ระวังแต่เจ้าเถิด เพราะเมื่อเจ้าถูกน้ำมาก ๆ เข้าแล้ว ก็ได้แต่ลอยเท้งเต้งไปไม่รู้จะถูกซัดพาไป ณ ที่ใด'

"นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า จงระวังแคว้นฉิน ผู้ไม่เคยประสงค์ดีกับใคร ราวกับเสือร้ายที่มีนิสัยดุจสุนัขจิ้งจอก หากท่านขืนดึงดันที่จะไปแคว้นฉินให้ได้ ท่านจะต้องถูกตุ๊กตาดินหัวเราะ

เยาะเอาแน่ ๆ”

เมิ่งฉางจวินก็ตกลงยกเลิกแผนการเดินทางไปแคว้นฉิน

ต่อมา ถึงรัชสมัยฉีหมิ่นอ๋วาง แคว้นฉินก็ส่งคนมาเชิญเมิ่งฉางจวินอีก คราวนี้ ไม่ฟังใครคัดค้านได้ไปสมใจ

เมื่อถึง เข้าเฝ้าฉินจาวอ๋วาง ก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใจ่เสี้ยงทันที

บรรดาที่ปรึกษาของฉินจาวอ๋วาง ต่างก็คัดค้านว่า

“เมิ่งฉางจวินเป็นชาวแคว้นฉี ไฉนเลยจะมีใจจงรักภักดีต่อแคว้นฉินมากไปกว่าแคว้นที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง คนเก่ง ๆ เช่นนี้ อันตรายต่อแคว้นเรายิ่งนัก”

ฉินจาวอ๋วางเป็นผู้อ่อนไหวง่าย ดุจสนต้องลม ลู่ไปก็ลู่มา ตระบัดสัตย์อย่างไม่ละอายแก่ใจถอดเมิ่งฉางจวินออกจากตำแหน่ง กักขังไว้รอวันประหารชีวิต

เมิ่งฉางจวินแม้จะเป็นทุกข์เป็นร้อน แต่ก็ทราบดีว่า ฉินจาวอ๋วางมีพระสนมที่โปรดปรานมากที่สุดคนหนึ่ง มีนามว่า ซิ่งจี เมิ่งฉางจวินจึงสั่งให้คนไปขอร้องพระสนมให้ช่วยชีวิต พระสนมมีเงื่อนไขว่าต้องได้เสื้อขนสุนัขจิ้งจอกขาวเหมือนดังที่เมิ่งฉางจวินนำมาถวายฉินจาวอ๋วางเสียก่อนจึงจะช่วยได้

ความจริง เสื้อขนสุนัขจิ้งจอกขาวนั้นมีเพียงตัวเดียวใน

แคว้นฉี และเป็นของมีค่าเพราะหายากยิ่ง ในเวลากระชั้นชิดนี้จะไปหาได้ที่ไหนอีก

การเลี้ยงลูกน้องมาก ๆ ก็มีส่วนดีในยามคับขันนี่เอง มีลูกน้องคนหนึ่ง รับอาสาไปขโมยเสื้อมาจากฉินจาวอ๋าง เพราะเขามีความสามารถพิเศษ ที่เห่าและทำท่าได้เหมือนสุนัข เมื่ออยู่ในความมืด ทำให้พวกทหารองค์รักษ์ไม่สงสัยว่าเป็นขโมย

เมื่อพระสนมซิ่งจีได้เสื้อสมปรารถนาแล้ว ก็ขอร้องให้ฉินจาวอ๋างปล่อยเมิ่งฉางจวินไป

เมิ่งฉางจวินได้รับการปลดปล่อยแล้ว เกรงจะยังไม่ปลอดภัย จึงปลอมตนปะปนไปกับลูกน้องรีบเดินทางมาถึงด่านหานกุกวน ยังไม่สว่าง ออกไม่ได้อีก บังเอิญมีลูกน้องคนหนึ่ง ทำเสียงไก่ขันได้เหมือนมาก ไก่จริง ๆ อีกหลายตัวได้ยินเข้า คิดว่าสว่างแล้ว ก็พากันขันตาม ๆ กัน นายประตูงัวเงียลุกขึ้นมาเปิดประตูด่าน เพราะสมัยนั้นถือไก่ขันเป็นสัญญาณแห่งเวลา

เหมือนปล่อยนกออกจากรัง นกก็บินปร๋อลับไปกับตา

ในเวลาเดียวกันนี้ ฉินจาวอ๋างทรงฉุกคิดขึ้นได้ว่าไม่ควรปล่อยเสือเข้าป่า จะเสียทีในภายหลังจึงรับสั่งให้ส่งม้าเร็วออกติดตาม แต่ก็สายไปเพียงก้าวเดียว เมิ่งฉางจวินกลับถึงแคว้นฉีได้ทันท่วงที

หลังจากช่วงเวลานี้เองที่เฝิงเซวียนก้าวเข้ามาพึ่งใบบุญ

เมิ่งฉางจวิน

ขณะที่เมิ่งฉางจวินชมความสามารถที่เห็นการณ์ไกลของเฝิงเซวียน ทำให้การกลับมายังเมืองของตน ได้รับการต้อนรับอย่างดียิ่งแล้ว เฝิงเซวียนก็กล่าวขึ้นว่า

'กระต่ายนั้นมีโพรงอยู่ถึง ๓ แห่ง เพราะเป็นทางหนีทีไล่ที่ทำให้มีชีวิตอยู่รอดได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาใคร ขณะนี้ ท่านมีเพียงโพรงเดียว ข้าพเจ้าจะต้องสร้างโพรงให้ท่านอีก ๒ โพรง แล้วท่านจะนอนตาหลับ'

ผู้ที่ได้รับความเชื่อถือแล้ว พูดอะไรก็จะได้รับฟัง ยินดีกระทำตามด้วยศรัทธา คำพูดของเฝิงเซวียนก็เช่นกัน เมิ่งฉางจวินเห็นด้วยกับข้อเสนอทันที จึงจัดของกำนัลมีรถศึกห้าร้อยคัน ทองคำหนักห้าร้อยชั่ง ให้เฝิงเซวียนเป็นทูตนำไปยังแคว้นเอว้ย

เฝิงเซวียนได้เข้าเฝ้าเจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ยพร้อมด้วยของกำนัล กราบทูลพระองค์ว่า

'ฉีหมิ่นอ๋างทรงเป็นคนละรุ่นกับเมิ่งฉางจวินเสียแล้ว ในบรรดาเจ้าผู้ครองแคว้นต่าง ๆ ผู้ใดได้เมิ่งฉางจวินไป ก็จะเรืองอำนาจอย่างแน่นอน'

เจ้าผู้ครองแคว้นเอว้ยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะบทบาทในทางการเมืองของเมิ่งฉางจวินใคร ๆ ก็ทราบดีอยู่แล้ว จึงยก

ตำแหน่งขุนศึกให้กับเสนาบดีคนปัจจุบัน ปล่อยตำแหน่งใจ่เสี้ยงให้ว่างไว้ ส่งคนคุมทองคำพันตำลึง รถศึกอีกร้อยคัน ให้ราชทูตเป็นผู้แทนพระองค์ไปเจรจา เชิญเมิ่งฉางจวินมาดำรงตำแหน่งอันสำคัญนี้

เฝิงเซวียนรีบกลับมารายงานเมิ่งฉางจวิน

เมื่อราชฑูตมาถึง เมิ่งฉางจวินให้การต้อนรับอย่างดี แต่ทำอิดเอื้อนไม่กล้ารับตำแหน่ง ราชทูตไปกลับถึง ๓ เที่ยว เมิ่งฉางจวินก็ปฏิเสธทุกครั้งไป

ความทราบถึงฉีหมิ่นอ๋าง ทรงตกพระทัยเกรงว่าจะเป็นภัยแก่พระองค์ ทรงบัญชาให้จัดทองคำหนึ่งพันชั่ง รถสำหรับเมิ่งฉางจวินนั่ง ตกแต่งอย่างสวยงาม และกระบี่ประจำพระองค์หนึ่งเล่มให้ราชทูตนำไปพระราชทานแก่เมิ่งฉางจวิน พร้อมทั้งสาสน์แสดงความเสียพระทัยในความไม่เอาไหนของพระองค์ ทรงขอให้เมิ่งฉางจวินเห็นแก่บรรพชน กลับมาบริหารบ้านเมืองดังเดิม

เฝิงเซวียนดูสาสน์แล้วก็กล่าวว่า

'โพรงที่สองสำเร็จแล้ว ยังเหลือโพรงที่สาม คือขอพระราชทานเครื่องบวงสรวงบรรพชน เพื่อสร้างศาลาบรรพชนที่เมืองเซวียนี้เสียก่อน ถ้าฉีหมิ่นอ๋างทรงอนุมัติ ต่อไปก็จะไม่กล้ายกทัพมาตีเมืองนี้และยังต้องคุ้มครองเมืองนี้ด้วย เพราะมีศาลา

บรรพชนเดียวกัน'

เมื่อศาลาบรรพชนสร้างเสร็จ ทำพิธีบวงสรวงเรียบร้อยแล้ว เฝิงเซวียนก็กล่าวกับเมิ่งฉางจวินว่า

'ต่อแต่นี้ไป ท่านไม่มีปัญหาในอนาคตอีกแล้ว'

ต่างก็กลับมาแคว้นฉี เมิ่งฉางจวินอยู่ในตำแหน่งหน้าที่เดิมต่อมาอีกหลายสิบปีจนแก่ชราและถึงแก่อนิจกรรมอย่างปกติธรรมดา

จะขอกล่าวต่อไปอีกนิดหนึ่ง เมื่อขณะที่เมิ่งฉางจวินไปพักที่เมืองเซวีย เป็นจังหวะที่ฉุนอวีย์คุนเป็นราชทูตไปเจรจาการเมืองกับแคว้นฉู่ เมื่อผ่านมา เมิ่งฉางจวินให้การต้อนรับอย่างดีทั้งเป็นทางการและส่วนตัว

เมิ่งฉางจวินถามว่า

'ถ้าแคว้นฉู่จะต้องการเมืองเซวีย ท่านรู้สึกอย่างไร'

ฉุนอวีย์คุนตอบว่า

'ก็จะพยายามแก้ไขสถานการณ์จนถึงที่สุด'

เมื่อกลับมาแคว้นฉี ฉีเซวียนอว๋างตรัสถามว่า

'แคว้นฉู่มีท่าทีอย่างไร' ฉุนอวีย์คุนกราบทูลว่า

'แคว้นฉู่ดื้อรั้นจะทำสงครามให้ได้ แต่เมืองเซวียก็ไม่เจียมตน ขอพระราชทานอนุญาตสร้างศาลาบรรพชนขึ้น หาก

เกิดสงคราม เกรงว่าบรรพชนของพระองค์ก็จะทรงเดือดร้อนไปด้วย'

ฉีเซวียนอ๋างทรงเห็นด้วยกับฉุนอวีย์คุน เพราะบรรพชนของเมิ่งฉางจวินก็เป็นบรรพชนของพระองค์เช่นกัน จึงรับสั่งให้ทัพฉีไปช่วยคุ้มกันเมืองเซวียไว้ให้ เพราะคนสมัยนั้น ถือที่บูชาบรรพชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ต้องปกปักรักษาไว้ด้วยชีวิตทีเดียว

ขอย้อนกล่าวถึงเมื่อครั้งฉีเซวียนอ๋างส่งถานซือจื่อไปรับเมิ่งฉางจวินกลับแคว้นฉี เมื่ออยู่ระหว่างทาง ถามเมิ่งฉางจวินว่า

'มาบัดนี้ ท่านก็ได้กลับมาอยู่ในตำแหน่งเดิมอย่างมีเกียรติยิ่ง ท่านคิดอย่างไรกับบรรดาขุนนางที่ยุยงเจ้านาย จนท่านต้องได้รับความเดือดร้อนในครั้งนี้'

'แน่นอน ต้องมีผู้ไม่ประสงค์ให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งอันสำคัญนี้ จึงเพ็ดทูลจนข้าพเจ้าถูกไล่ออก ความอัปยศครั้งนี้ข้าพเจ้ายังเจ็บอยู่ในใจ'

'ท่านคิดจะกำจัดพวกเขาหรือไม่อย่างไร'

'แน่นอน'

'พฤติกรรมทุกอย่างเกิดแต่เหตุ ทุกสิ่งล้วนเป็นเรื่องธรรมดา ท่านเป็นคนฉลาดย่อมจะเข้าใจดี'

'ท่านให้ข้าพเจ้าเข้าใจเช่นไร'

'ธรรมดาความตายเป็นสิ่งที่ต้องเป็นไปเมื่อถึงกาลเวลา ไม่มีคนใดที่จะหลีกเลี่ยงความตายไปได้นี่ถือเป็นเรื่องธรรมดา เหมือนกับเวลาต้องการท่าน ก็เชิญท่านมา เมื่อไม่ต้องการท่านก็เชิญท่านกลับไป เวลามียศมีศักดิ์ ก็มั่งคั่งไปด้วยทรัพย์ศฤงคาร กินไม่หมดใช้ไม่หมด เวลาถูกถอดยศถอดศักดิ์ แม้จะจนลงไปบ้างก็จะเป็นไรไป ล้วนเป็นเรื่องธรรมดา ๆ ที่เกิดขึ้นได้กับทุกคน ท่านจะคุมแค้นไปไย ดูแต่ในเมืองเถิด เช้านี้ ผู้คนออกมาเดินไปโน่นมานี่กันขวักไขว่ พอตกกลางคืน ทุกคนก็กลับบ้านนอนกันหมด ทิ้งให้ถนนหนทางว่างเปล่าหมดความหมาย นี่ก็ไม่ใช่เพราะคนชอบซื้อขายในเวลากลางวันเท่านั้น หากแต่เป็นเพราะผู้คนต้องการและจำเป็นต้องซื้อขายกันในเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนนั้น ทุกคนต้องการพักผ่อนนอนหลับ ความจำเป็นในการซื้อขายหมดไป ตลาดและร้านค้าจึงต้องเปิดปิดตามความต้องการของผู้คนเท่านั้น ยุคนี้ศีลธรรมไม่เป็นสิ่งต้องการของผู้คน ต่างพากันทำตามใจตนเอง นี่เพราะสภาวะแวดล้อมเป็นเหตุปัจจัยให้ผู้คนละทิ้งศีลธรรม คิดแต่จะประหัสประหารกันอย่างเดียว นี่เป็นเรื่องธรรมดาของโลก หากท่านไม่คิดพยาบาทมาดร้าย ท่านจะไม่มีศัตรูทางการเมือง ศัตรูที่มีอยู่ก่อนก็จะยอมสยบต่อความมีน้ำใจของท่าน ท่านก็นอนหลับสนิท ไม่ต้องคอยผวาว่าใครจะเลื่อยเก้าอี้เสนาบดี

ของท่านอีก’

เมิ่งฉางจวินเป็นคนฉลาด จึงทำตามคำแนะนำและได้ผลเกินคาด

เมื่อเมิ่งฉางจวินต้องเดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีกับแคว้นอื่น ๆ เมื่อถึงแคว้นฉู่ เจ้าผู้ครองแคว้นฉู่พระราชทานเตียงนอนที่ทำด้วยงาช้างสวยงามมากแก่เมิ่งฉางจวิน โดยรับสั่งให้เติงถูเป็นผู้จัดการนำไปมอบให้ เติงถูจึงกล่าวกับกงซุนซวี่ย์ คนของเมิ่งฉางจวินว่า “เตียงงาช้างนี้เป็นศิลปวัตถุที่ล้ำค่า ข้าพเจ้าทำแตกไปก็ไม่สามารถจะชดใช้ได้ ข้าพเจ้าจึงอยากจะให้ท่านช่วยสักครั้ง ข้าพเจ้ายินดีมอบกระบี่ประจำตระกูลให้ท่านเล่มหนึ่ง กงซุนซวี่ย์ตอบตกลง แล้วเดินเข้าไปหาเมิ่งฉางจวิน กล่าวว่า

‘ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเลยว่า ทำไมท่านจึงตอบรับเตียงงาช้างนั้น’

‘ไม่ตอบรับก็ได้ เพราะอะไรหรือ’

‘แคว้นฉู่มอบตราตั้งให้ท่านเป็นเสนาบดีใจ่เสี้ยง ก็เพราะท่านมีกำลังทรัพย์มาก สามารถทุ่มให้เป็นคุณหรือเป็นโทษก็ได้ และกิตติศัพท์ของความมีคุณธรรม ‘อี้’ ของท่าน ซึ่งหายากในยุคนี้ อีกทั้งความมีโสเจยยธรรมของท่าน ทำให้แคว้นฉู่แน่

ใจว่า เมื่อมอบการเมืองให้อยู่ในมือของท่านแล้ว อำนาจและความมั่งคั่งของท่าน จะไม่ทำให้ท่านคอรัปชั่นดุจผู้มีทั้งอำนาจและความมั่งคั่งในแคว้นอื่น ๆ ความบริสุทธิ์สะอาดทั้งกายวาจาใจของท่าน ก็จะไม่ก่อความเสียหายให้แก่แคว้นฉู่อย่างแน่นอน และท่านก็จะเป็นแบบอย่างอันดีงาม เพื่อสอนชาวแคว้นฉู่ให้จดจำไปปฏิบัติตนเยี่ยงท่านบ้าง เมื่อมีประโยชน์แก่เขาเช่นนี้ เขาจึงให้เตียงงาช้างแก่ท่านเป็นกำนัล แต่โปรดคิดดูเถิด หากแคว้นอื่น ๆ ที่ท่านยังไปไม่ถึง เขาเหล่านั้นจะลำบากใจในการเสาะหาของกำนัลให้ท่านไม่น้อยทีเดียว'

เมิ่งฉางจวินพยักหน้าเห็นด้วย กงซุนซวี่เดินตัวปลิวออกไปด้วยความปรีดาปราโมทย์ยิ่งนัก เมิ่งฉางจวินเป็นคนช่างสังเกตจึงเรียกกลับมาใหม่แล้วถามว่า

'ดูเจ้าลิงโลดนัก เพราะอะไรหรือ'

'ข้าพเจ้าเกิดความปิติถึงสามประการ และยังแถมได้กระบี่วิเศษอีกหนึ่งเล่มด้วย'

'ประการที่หนึ่ง การที่ข้าพเจ้ามาเสนอข้อคิดเห็นแก่ท่าน ท่านเห็นความหวังดีของข้าพเจ้าไม่เอาโทษ โดยที่ไม่มีใครกล้าเสี่ยงตายเช่นนี้มาก่อน ข้าพเจ้าดีใจมาก

ประการที่สอง ไม่เพียงแต่ท่านไม่ถือโทษในการบังอาจเข้ามาตักเตือนท่าน ท่านกลับเชื่อใจข้าพเจ้า และเห็นด้วยกับ

ข้อเสนอของข้าพเจ้าทันที ข้าพเจ้าดีใจยิ่งนัก

ประการที่สาม ความจริง จุดมุ่งหมายของข้าพเจ้า เพียงแต่ต้องการให้ท่านไม่ใยดีต่อลาภสักการะที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ เพื่ออาศัยท่านทำประโยชน์ให้แก่เขา เพราะสิ่งเหล่านี้ สักวันหนึ่งอาจจะทำให้ท่านอิหลักอิเหลื่อ กลืนไม่เข้าคายไม่ออก ตกอยู่ในมุมอับ จนหาทางออกดี ๆ ไม่ได้ อนึ่ง นอกจากท่านยอมเชื่อคำพูดของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้ายังจะได้กระบี่วิเศษประจำตระกูลของเติงฉู ผู้ไม่อยากรับหน้าที่จัดส่งเตียงงาช้างให้ท่านอีก เพราะถ้าทำให้มีตำหนิไปเพียงนิดเดียว ชีวิตของเขาก็จะพลอยหลุดลอยไปด้วยข้าพเจ้าจึงไม่เพียงช่วยชีวิตเขาไว้ ยังได้กระบี่ที่หายากไว้เป็นสมบัติคู่ชีพของข้าพเจ้าด้วย"

เมิ่งฉางจวินถามว่า

'เจ้ารับกระบี่ไว้แล้วหรือ'

กงซุนซวี่ย์ตอบว่า

'ยังมิได้รับไว้'

เมิ่งฉางจวินจึงอนุญาตให้กงซุนซวี่ย์รับสินบนนี้ได้ และออกประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

'ผู้ใดมีความหวังดีต่อข้าพเจ้า กล้าเข้ามาเสนอข้อคิดเห็นและตักเตือนข้าพเจ้าให้ละเว้นในการทำความผิดพลาดแม้จะ

ได้สินบนจากผู้ใดด้วยก็จงเข้ามาเถิด ข้าพเจ้ายินดีรับฟังเสมอและไม่ถือโทษเลย'

มีอยู่ครั้งหนึ่ง คนสนิทของเมิ่งฉางจวินอีกคนหนึ่งมีความประพฤติไม่เป็นที่สบอารมณ์อย่างมาก เมิ่งฉางจวินจึงคิดที่จะไล่เขาออก หลู่จ้งเหลียน ซึ่งเป็นคนมีนิสัยดี ชอบทำตนเป็นท้าวมาลีวราชเคยสยบกรณีพิพาทมาแล้วนับไม่ถ้วน เมื่อทราบเรื่องเข้า จึงเข้ามาตักเตือนเมิ่งฉางจวินว่า

'ลิงก็ดี เสนก็ดีที่ตัวแดงมือเท้าคล้ายมนุษย์ มีอายุถึง ๕๐ ปี หากบังคับไม่ให้มันอยู่กับต้นไม้ มันก็หมดที่ ๆ จะห้อยโหนไปมา ไม่มีความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติ และขาดเหตุปัจจัยที่จะแสดงความสามารถของมันได้หากให้มันอยู่บนผิวน้ำ มันจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร เพราะมันไม่ใช่กุ้งหอยปูปลา ย่อมไม่เคยชินต่อการแหวกว่ายหากินในน้ำ หากเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมให้มันใหม่ มันก็จะหมดความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไป แม้จะยังไม่ถึงกับตายทันที แต่ชีวิตมันก็จะหงอยเหงาหมดความสุขไปทีเดียว ดุจม้าอาชาไนย หากให้วิ่งไปข้างหน้า ม้าก็จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมัน คือวิ่งได้เร็วและสง่างาม แต่ถ้าจะใช้ให้มันดมกลิ่น ปอกมะพร้าว ม้าก็จะสู้สุนัขจิ้งจอกหรือลิงไม่ได้เลย คนก็เช่นกัน ต่างก็มีภูมิหน้าภูมิ

หลังไม่เหมือนกันคนหนึ่งถนัดอย่างหนึ่ง อีกคนหนึ่งก็ถนัดไปอีกอย่างหนึ่ง จะให้เหมือนกันกระไรได้

ในยุคชุนชิว มีชาวแคว้นหลู่คนหนึ่งมีนามว่า ฉาวม่อ เป็นขุนศึกของหลู่จวงกงซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองแคว้นหลู่ในขณะนั้น ได้ตามเสด็จหลู่จวงกงไปในพิธีให้สัตยาบันกับฉีฮ๋วานกง เจ้าผู้ครองแคว้นฉี (เรื่องมีอยู่ว่า แคว้นฉีบุกแค้วนหลู่ ฉาวม่อออกรบ ๓ ครั้ง พ่ายทั้ง ๓ ครั้ง จึงต้องหย่าศึกกันด้วยการยกดินแดนบางส่วนให้แคว้นฉี เมื่อถึงวันพบกันยังไม่ทันทำพิธี ฉาวม่อก็ถือกระบี่ขึ้นไป เจรจาให้ล้มเลิกพิธีนี้เสียมิฉะนั้นก็จะจับฉีฮ๋วานกงเป็นประกัน ท่ามกลางความตะลึงงันทั้ง ๒ ฝ่าย ฉีฮ๋วานกงจึงยอมคืนดินแดนที่ยึดมา ให้แคว้นหลู่ไป) ฉาวม่อนั้น อาศัยกระบี่เพียงเล่มเดียว สามารถฆ่าคนได้มากมาย แต่ถ้าให้ฉาวม่อไปเป็นชาวนา ความสามารถในการทำนา เกี่ยวข้าว กำจัดวัชพืช คงสู้ชาวนาจริง ๆ ไม่ได้แน่

ถ้าเราใช้คนไม่ถูกกับชนิดของงาน คน ๆ นั้นก็ไม่มีโอกาสแสดงความสามารถของเขาได้ หากจะว่าเขาโง่เง่าเต่าตุ่น แล้วไล่เขาออกไป ดูจะเป็นการมองคนผิวเผินเกินไป เหมือนดังเรารับประทานผลไม้ไม่หมดลูก ใช้ของยังไม่ทันเก่าก็ทิ้งไปฉะนั้น เมื่อไล่เขาไปแล้ว เขาจะรู้สึกอับอาย จนเกิดความเคียดแค้นชิงชังพยาบาทอยู่ในใจไม่มีวันลืม เราอยู่ในแวดวงของเขาไม่

ได้ เขาย่อมต้องไปอยู่กับแวดวงอื่น อาจจะเป็นแคว้นใดแคว้นหนึ่ง ซึ่งถ้าเป็นแคว้นที่ไม่เป็นมิตรกับเรา ก็ย่อมจะหาโอกาสทำร้ายเราทางอ้อม อันจะเป็นภัยแก่ชาติบ้านเมืองได้ เพื่อเห็นแก่ชาติบ้านเมือง จงอดทนให้เขาอยู่ไปพลางก่อนเถิด'

เมิ่งฉางจวินเห็นด้วยอย่างยิ่ง คนจีนโบราณมีคำพังเพยอยู่คำหนึ่งว่า

'ในท้องของใจ่เสี้ยงนั้นแล่นเรือได้สบายมาก'

หมายถึงความใจกว้างดุจทะเลของผู้เป็นนักบริหารและนักปกครองในแผ่นดิน

ไม่เพียงแต่ใจกว้างกับลูกน้อง แม้ในแวดวงอื่นก็เช่นกัน ดังเรื่องสุดท้ายที่จะกล่าวต่อไปนี้

เมิ่งฉางจวินส่งกงซุนหงเป็นราชฑูตไปยังแคว้นฉิน ฉินจาวอ๋างทรงวางปึ่ง และรับสั่งถามด้วยพระสุรเสียงที่เต็มไปด้วยความเหยียดหยามว่า

'เมืองเซวียมีอาณาเขตสักเท่าไรกัน"

'หนึ่งร้อยลี้'

เป็นคำตอบจากกงซุนหง

ฉินจาวอ๋างทรงยิ้มเยาะ

'แคว้นเรามีอาณาเขตเป็นพัน ๆ ลี้เชียวนะ'

กงซุนหงตอบว่า

'แม้พระองค์จะมีที่ดินมากมาย แต่ก็ไม่โปรดเลี้ยงคนดีดังเมิ่งฉางจวิน'

'รู้ได้อย่างไรว่าเราไม่ชอบเลี้ยงคนดี'

'เมิ่งฉางจวินเลี้ยงคนที่มีสติปัญญาต่าง ๆ กันไว้มากมายกว่าสามพันคน โดยไม่เสียดายเงินทองคอยเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขทั้งส่วนตัวและบิดามารดาบุตรภรรยาของเราด้วย แม้กระทั่งเพื่อนสนิทมิตรสหายของพวกเรา ท่านก็เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือเมื่อถูกเบียดเบียนให้เดือดร้อน ทุกคนจงรักภักดีแม้ข้าพเจ้าเองก็เช่นกัน ข้าพเจ้าเป็นผู้แทนของท่าน หากพระองค์ดูหมิ่นข้าพเจ้า ก็เท่ากับพระองค์ดูหมิ่นเมิ่งฉางจวิน ดูแคลนแคว้นเซวียของท่านด้วย ข้าพเจ้าจะเอาเลือดของข้าพเจ้าชะโลมกายท่าน ณ บัดนี้'

ฉินจาวอ๋างทรงชื่นชมอยู่ในพระทัย จึงทรงแสร้งตรัสว่า

'ท่านจะทำเช่นนี้ไปทำไม เราเพียงพูดเล่นกับท่านเท่านั้น อย่าถือเป็นอารมณ์เลย เราก็อยากเป็นเพื่อนกับเมิ่งฉางจวินเช่นกัน ขอให้ท่านช่วยเป็นธุระให้ด้วย'

ประวัติศาสตร์คืออดีต ข้าพเจ้าชอบนำอดีตมาเชื่อมกับปัจจุบัน เพราะปัจจุบันในบางขณะก็ดีกว่าอดีต และก็มีอดีต

ในบางขณะ ที่ดีกว่าปัจจุบัน เมื่อเทียบกันแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญญา เพราะบทบาทของผู้คนในอดีตย่อมมีพฤติกรรมทั้งดีและร้าย มากมายพอที่เราจะเลือกหยิบแต่สิ่งที่ดีงามมาประดับใจ

และขออธิษฐานให้กับทุกท่านในปัจจุบันว่า อย่าได้พบกับสิ่งที่ไม่ดีงาม หรือตกอยู่ในมุมอับ จนหมดปัญญาที่จะต่อสู้ได้เลย ขออานุภาพแห่งคุณพระรัตนตรัย ทรงประคับประคองพี่น้องชาวไทยทุกท่านให้อยู่รอด-ปลอดภัย ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เทอญ

ด้วยความปรารถนาดี

เจือจันทน์ อัชพรรณ (มิสใจ)

และ

คณะผู้จัดทำผู้ร่วมทุนพิมพ์

๑๒-๑๒-๒๕๓๐

รายนามผู้มีจิตศรัทธาสมทบทุนพิมพ์หนังสือ

'ทางสายตรง' เล่ม ๕

	บาท
คุณคะนอง แก้วมหากาฬ	๑๐๐.-
บ.รจิตวัฒนา จำกัด	๒๐๐.-
คุณจินดา กาญจน์กีรติ	๕๐๐.-
คุณปฐม แทนขำ	๕๐๐.-
คุณสายใจ อินทรัมพรรย์	๕๐๐.-
คุณสมใจ อำมฤคขจร	๑,๐๐๐.-
คุณจันทรรัตน์ โกยดุลย์	๑,๐๐๐.-
อ.ฉันทลักษณ์ และ คุณโกศล ณ ป้อมเพชร	๑,๐๐๐.-
คุณมุกดา ไตรสารศรี	๑,๕๐๐.-
คุณเจียมจิตร์ จันทร์ผดุงสุข	๒,๐๐๐.-

คณะผู้จัดพิมพ์ฯ ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้มีจิตศรัทธาสมทบทุนที่ปรากฏนาม และที่มิได้ปรากฏนาม ณ ที่นี้ทุก ๆ ท่าน

ขออานิสงส์แห่งการพิมพ์หนังสือนี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ท่านทั้งหลายปลอดจากทุกข์โรคภัย มีความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมเทอญ

ผู้ร่วมสร้างหนังสือ ทางสายตรง เล่ม ๕ มงคลธรรม "อี้"

เนื้อความ	จากประวัติศาสตร์จีนว่าด้วย มงคลธรรมข้อที่ ๖ ของจีนโบราณ
ผู้ถอดความให้เป็นธรรมทาน	เจือจันทน์ อัชพรรณ (มิสโจ)
ชื่อเรื่อง	อุไร อัชพรรณ
ค่าพิมพ์	'ทุนพิมพ์หนังสือ' จากผู้มีจิตศรัทธา
เหรัญญิก	ทรงวาท มณีศิริ
คณะผู้จัดพิมพ์	มุกดา ไตรสารศรี ณัฏฐา รัตนเลิศ พนิดา ไตรสารศรี พัชนี นำเจริญวุฒิ สุภรณ์ บวรกิจไพบูลย์ สายพิน ภู่พงศ์พันธ์กุล ประจวบลาภ อริยะวนกิจ
พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม ๒๕๓๐
จำนวนพิมพ์	๑๐,๐๐๐ เล่ม

คุณอุไร อัชพรรณ ๕๖๖ มุมซอยร่วมฤดี โทร. ๒๕๑-๒๘๔๒

คณะผู้จัดพิมพ์ ๕๐๒/๑๖๔ ซอยอยู่เจริญ ถนนอโศกดินแดง
โทร. ๒๔๖-๒๗๑๔

การผดุงความบริสุทธิ์ยุติธรรม ความกล้าหาญที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น การเสียสละเพื่อความถูกต้องและความสงบสุขของสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ทุกข์ยากโดยไม่หวังการตอบแทนให้กับตนเอง การยอมลำบากทั้งกายและใจ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมือง และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ศีลธรรม ระเบียบวินัย กฎหมาย และต่อโลก

นี่คือ ความหมายของ '**อี้**'

อักษรจีน ปกหน้า คือ '**อี้**'